

Durum ve Tahmin

BUĞDAY

2020

T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ

TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ
TEPGE

Durum / Tahmin
BUĞDAY
2020

Dr. Kübra POLAT
Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü
kubra.tasdemir@tarimorman.gov.tr

Aralık 2020

TEPGE YAYIN NO: 329
ISBN: 978-605-7599-58-2

İletişim:

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı
Üniversiteler Mah. Dumlupınar Bulvarı, 06800
Çankaya/ANKARA
Telefon: 0 312 287 58 33
Faks: 0 312 287 54 58

© TEPGE. Her Hakkı Saklıdır.
TEPGE'nin izni olmaksızın basılamaz, çoğaltılamaz ve dağıtımlı yapılamaz.
Kaynak gösterilmek suretiyle alıntı yapılabilir.

ÖNSÖZ

Enstitümüz araştırmacıları tarafından hazırlanan “Durum ve Tahmin” raporları; bir yandan temel bilgi ve veri tabanı oluşturulmasını sağlarken, diğer yandan da sektördeki gelişmeleri yakından izleyerek sektör paydaşlarını bu gelişmelerden zamanında ve doğru bir şekilde haberdar ederek bilgilendirmeyi amaçlamaktadır.

Bu raporlarda dünya ve Türkiye’de; bitkisel ürünlerin bir önceki yıla ait üretim, kullanım, ihracat, ithalat, yılsonu stokları ve fiyatlarında ortaya çıkan gerçekleşmeler “Durum”; içinde bulunulan yıla ait gerçekleşen fakat tam netleşmeyen gelişmeler “Tahmin”; bir sonraki yıla ait muhtemel gelişmeler ise “Öngörü” adı altında sistematik olarak incelenmektedir.

Son yıllarda buğday ve buğdaya dayalı gıda sanayi; un, makarna, irmik, bisküvi, gofret, kraker vb. başta olmak üzere hem iç piyasada hem de dünya pazarlarında giderek daha fazla rekabete konu olmaktadır.

Raporu hazırlayan Sayın Dr. Kübra POLAT’a emeklerinden dolayı teşekkür eder, raporun sektör paydaşlarına faydalı olmasını dilerim.

Mehmet Cihad KAYA

Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

<i>ÖZET</i>	iv
<i>DÜNYA BUĞDAY EKİM ALANI, ÜRETİMİ VE DIŞ TİCARETİ</i>	1
<i>DÜNYADA DURUM: 2018/2019</i>	4
<i>DÜNYADA TAHMİN: 2019/2020</i>	7
<i>DÜNYADA ÖNGÖRÜ: 2020/2021</i>	8
<i>TÜRKİYE BUĞDAY EKİM ALANI, ÜRETİMİ VE DIŞ TİCARETİ</i>	9
<i>TÜRKİYE'DE DURUM: 2018/2019</i>	13
<i>TÜRKİYE'DE TAHMİN: 2019/2020</i>	16
<i>TÜRKİYE'DE ÖNGÖRÜ: 2020/2021</i>	18
<i>BUĞDAY POLİTİKALARI:</i>	19
<i>EK TABLOLAR</i>	20

TABLOLAR

Tablo 1. Ülkeler İtibariyle Dünya Buğday Ekim Alanı (bin ha).....	1
Tablo 2. Ülkeler İtibariyle Dünya Buğday Üretimi (bin ton).....	2
Tablo 3. Dünya Buğday Arz ve Kullanımı (milyon ton).....	4
Tablo 4. 2020 TMO Buğday Alım Fiyatları (TL/ton).....	14
Tablo 5. Türkiye Buğday Durum ve Tahmin.....	17
Tablo 6. Türkiye Makarnalık Buğday Durum ve Tahmin.....	17
Ek Tablo 1. Dünya Buğday Arz, Kullanım ve Ticareti (milyon ton, 2018/19 - 2020/21).....	21
Ek Tablo 2. Türkiye Buğday Arz ve Kullanımı (bin ton, 2018/19 – 2019/20).....	23
Ek Tablo 3. Türkiye Makarnalık Buğday Arz ve Kullanımı (bin ton, 2018/19 – 2019/20).....	23
Ek Tablo 4. Türkiye’de Yıllar İtibariyle Buğday ve Buğday Ürünleri İhracatı (ton).....	24
Ek Tablo 5. Türkiye’de Yıllar İtibariyle Buğday ve Buğday Ürünleri İhracatı (Buğday Eşdeğeri, ton, 2016-2020).....	24
Ek Tablo 6. Türkiye’nin Ülkelere Göre Buğday İhracatı (ton, 2016-2020).....	25
Ek Tablo 7. Türkiye’nin Buğday İhracatında Ülkelerin Payları (%).....	25
Ek Tablo 8. Türkiye’nin Ülkelere Göre Buğday Unu İhracatı (ton, 2016-2020).....	26
Ek Tablo 9. Türkiye’nin Buğday Unu İhracatında Ülkelerin Payları (%).....	26
Ek Tablo 10. Türkiye’nin Ülkelere Göre Makarna İhracatı (ton, 2016-2020).....	27
Ek Tablo 11. Türkiye’nin Makarna İhracatında Ülkelerin Payları (%).....	27
Ek Tablo 12. Türkiye’nin Ülkelere Göre Bisküvi, Kek, Ekmekçi Ürünleri İhracatı (ton).....	28
Ek Tablo 13. Türkiye’nin Bisküvi, Kek, Ekmekçi Ürünleri İhracatında Ülkelerin Payları (%)	28
Ek Tablo 14. Türkiye’nin Ülkelere Göre Nişasta İhracatı (ton, 2016-2020).....	29
Ek Tablo 15. Türkiye’nin Nişasta İhracatında Ülkelerin Payları (%).....	29
Ek Tablo 16. Türkiye’nin Ülkelere Göre Bulgur-İrmik İhracatı (ton, 2016-2020).....	30
Ek Tablo 17. Türkiye’nin Bulgur-İrmik İhracatında Ülkelerin Payları (%).....	30
Ek Tablo 18. Türkiye’de Yıllar İtibariyle Buğday ve Buğday Ürünleri İthalatı (ton).....	31
Ek Tablo 19. Türkiye’de Aylar İtibariyle Buğday ve Buğday Ürünleri İthalatı (Buğday Eşdeğeri, ton, 2016/2020).....	31
Ek Tablo 20. Dış Ticaret Verilerinde Kullanılan Buğday ve Buğday Ürünleri GTIP Kodları	32
Ek Tablo 21. Türkiye Buğday Fiyatları (TL/kg).....	34
Ek Tablo 22. Buğday Ürünleri Perakende Fiyatları (Cari Fiyatlarla, TL/kg, 2016/17-2020/21)	35
Ek Tablo 23. Buğday İhraç Fiyatları (\$/ton, 2005 – 2020).....	36
Ek Tablo 24. Buğday Dönüşüm Katsayıları.....	37

ŞEKİLLER

Şekil 1. Dünya Buğday Ekim Alanında Önemli Ülkelerin Payları (%).....	1
Şekil 2. Dünya Buğday Üretiminde Önemli Ülkelerin Payları (%).....	2
Şekil 3. Dünya Buğday İhracatında Önemli Ülkelerin Payları (%).....	2
Şekil 4. Dünya Buğday İthalatında Önemli Ülkelerin Payları (%).....	3
Şekil 5. Dünya Buğday İhraç Fiyatları (\$/ton).....	5
Şekil 6. Dünya Buğday Arzı (milyon ton).....	5
Şekil 7. Dünya Buğday Kullanımı (milyon ton).....	5
Şekil 8. Dünya Buğday Stok/Kullanım Oranı (%).....	5
Şekil 9. Dünya Buğday Ticareti (milyon ton).....	6
Şekil 10. Türkiye Buğday Ekim Alanında Önemli İllerin Payları (%).....	9
Şekil 11. Türkiye Buğday İhracatında Önemli Ülkelerin Payları (%).....	10
Şekil 12. Türkiye Bisküvi İhracatında Önemli Ülkelerin Payları (%).....	10
Şekil 13. Türkiye Makarna İhracatında Önemli Ülkelerin Payları (%).....	10
Şekil 14. Türkiye Nişasta İhracatında Önemli Ülkelerin Payları (%).....	11
Şekil 15. Türkiye Bulgur-İrmik İhracatında Önemli Ülkelerin Payları (%).....	11
Şekil 16. Türkiye Buğday Unu İhracatında Önemli Ülkelerin Payları (%).....	12
Şekil 17. Türkiye Buğday Arzı (bin ton).....	13
Şekil 18. Türkiye Buğday Kullanımı (bin ton).....	13
Şekil 19. Türkiye Buğday Fiyatları (TL/kg).....	14
Şekil 20. Türkiye Buğday Stok/Kullanım Oranı (%).....	15

ÖZET

Durum: 2018/2019

- ✚ Dünya buğday üretimi 32 milyon ton azaldı.
- ✚ Dünya buğday ihracatı 9 milyon ton azaldı.
- ✚ Dünya buğday ithalatı 10 milyon ton azaldı.
- ✚ Dünya buğday kullanımı 17 milyon ton azaldı.
- ✚ Türkiye buğday üretimi 20,5 milyon tona geriledi.
- ✚ Türkiye buğday ve buğday ürünleri ihracatı %5 artarak 7,9 milyon tona yükseldi.
- ✚ Türkiye buğday ithalatı %6 artarak 6,5 milyon tona yükseldi.

Tahmin: 2019/2020

- ✚ Dünya buğday üretiminin %4,5 artarak 764 milyon tona yükseldiği tahmin ediliyor.
- ✚ Dünya buğday ihracatının %9,4 artarak 190 milyon tona yükseldiği tahmin ediliyor.
- ✚ Dünya buğday ithalatının %8,30 artarak 185 milyon tona yükseldiği tahmin ediliyor.
- ✚ Dünya buğday kullanımının %2,88 artarak 932 milyon tona yükseldiği tahmin ediliyor.
- ✚ Türkiye buğday üretiminin 1 milyon ton azaldığı tahmin ediliyor.
- ✚ Türkiye buğday ihracatının 300 bin ton azaldığı tahmin ediliyor.
- ✚ Türkiye buğday ithalatının 4 milyon ton arttığı tahmin ediliyor.
- ✚ Türkiye buğday kullanımının 4 milyon ton arttığı tahmin ediliyor.

Öngörü: 2020/2021

- ✚ Dünya buğday üretiminin 2 milyon ton artacağı öngörülüyor.
- ✚ Dünya buğday ihracatının 2 milyon ton azalacağı öngörülüyor.
- ✚ Dünya buğday ithalatının 1 milyon ton azalacağı öngörülüyor.
- ✚ Dünya buğday kullanımının 1,8 milyon ton artacağı tahmin ediliyor.
- ✚ Türkiye buğday üretiminin %7,9 artacağı öngörülüyor.
- ✚ Türkiye buğday kullanımının %3,0 artacağı öngörülüyor.
- ✚ Türkiye buğday ithalatının 3,1 milyon ton azalacağı öngörülüyor.
- ✚ Türkiye buğday ihracatının 0,6 milyon ton artacağı öngörülüyor.

DÜNYA BUĞDAY EKİM ALANI, ÜRETİMİ VE DIŞ TİCARETİ

Dünya buğday ekim alanları yıllar itibariyle değişim göstermekle beraber son beş yılın ortalaması incelendiğinde 219 milyon ha alanda buğday yetiştiriciliği yapıldığı görülmektedir (Tablo 1). Dünya buğday ekim alanında ilk sıralarda yer alan ülkeler sırasıyla Hindistan, Rusya, AB28 ve Çin'dir (Şekil 1). Dünya buğday üretiminde ise başlıca ülkeler Çin, AB28, Hindistan ve Güneydoğu Asya'dır (Şekil 2). Dünya buğday ihracatında Rusya birinci, ABD ikinci, AB28 üçüncü sırada iken, ithalatta Kuzey Afrika, Güneydoğu Asya ve Ortadoğu ilk sıralarda yer almaktadır.

Tablo 1. Ülkeler İtibariyle Dünya Buğday Ekim Alanı (bin ha)

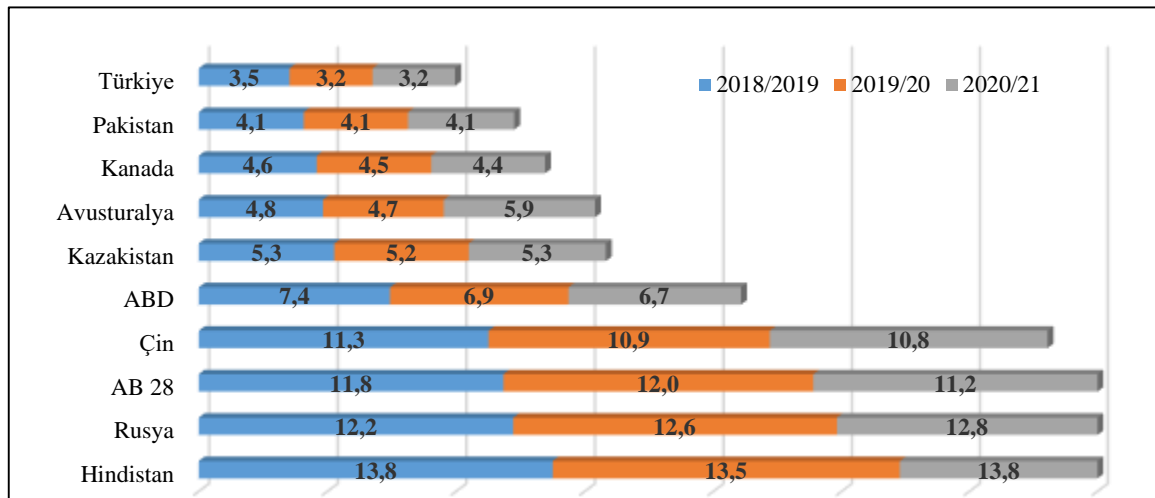
	2016/17	2017/18	2018/2019	2019/20	2020/21
Hindistan	30.220	30.785	29.651	29.319	30.554
AB	27.004	27.370	26.344	27.312	28.300
Rusya	27.232	26.160	25.522	26.138	24.750
Çin	24.694	24.508	24.268	23.730	24.000
ABD	17.745	15.198	16.030	15.039	14.843
Avusturalya	12.373	11.912	11.354	11.339	11.800
Kazakistan	12.191	10.919	10.402	10.200	13.000
Kanada	8.976	8.983	9.881	9.656	9.800
Pakistan	9.224	9.050	8.800	8.798	9.130
Türkiye	7.815	7.800	7.615	7.000	7.100
Diğer	44.925	45.908	45.578	48.414	48.053
Dünya	222.399	218.593	215.445	216.945	221.330

Kaynak: USDA

Dünya buğday ekim alanının yıllar itibariyle yaklaşık %55'ini Hindistan, AB, Rusya, Çin ve ABD oluşturmaktadır. Hindistan yaklaşık %14'lük pay ile ilk sırada, AB ve Rusya yaklaşık %12'lik pay ile ikinci sırada ve Çin yaklaşık %11'lik pay ile üçüncü sırada yer almaktadır (Şekil 1).

Bu ülkeler aynı zamanda dünya buğday üretiminin yaklaşık %67'sini oluşturmaktadır. 2020 yılı itibariyle AB ve Çin yaklaşık %17'lik pay ile ilk sırada yer alırken, Hindistan yaklaşık %14'lük pay ile üçüncü sırada yer almaktadır (Şekil 2).

Şekil 1. Dünya Buğday Ekim Alanında Önemli Ülkelerin Payları (%)

Kaynak: USDA

Tablo 2. Ülkeler İtibariyle Dünya Buğday Üretimi (bin ton)

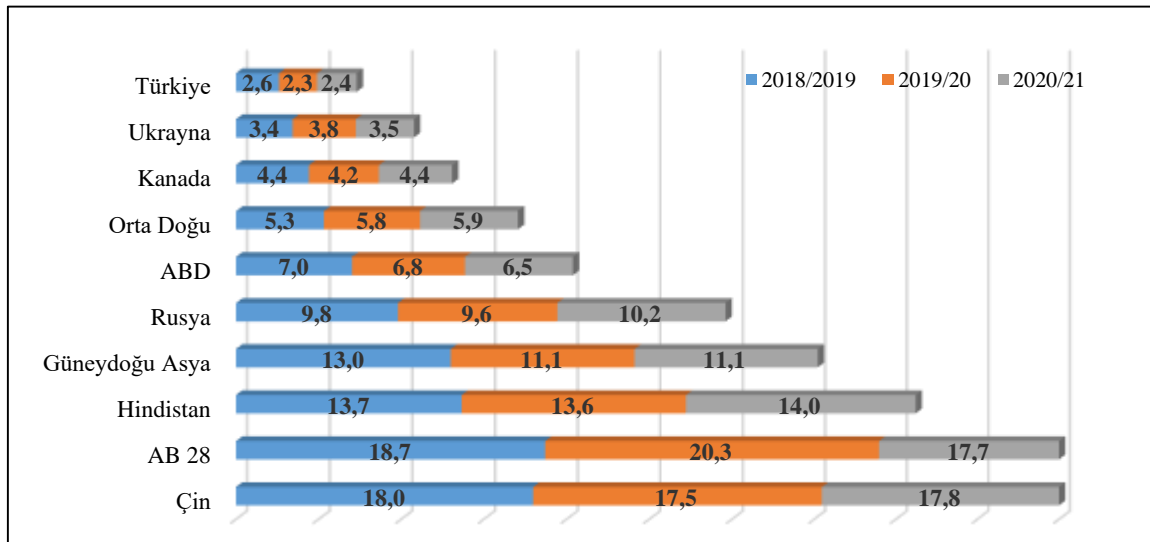
	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
Çin	133.271	134.334	131.430	133.590	136.000
AB 28	145.369	151.125	136.685	154.938	135.500
Hindistan	87.000	98.510	99.870	103.600	107.180
Güneydoğu Asya	180.000	135.000	95.000	85.000	85.000
Rusya	72.529	85.167	71.685	73.610	78.000
ABD	62.832	47.380	51.306	52.258	50.012
Ortadoğu	38.814	41.560	38.875	44.482	45.348
Kanada	32.140	30.377	32.201	32.348	34.000
Ukrayna	26.791	26.981	25.057	29.171	27.000
Türkiye	17.250	21.000	19.000	17.500	18.500
Diğer	105.686	142.715	166.535	192.555	184.988
Dünya	756.313	763.024	730.959	764.114	766.028

Kaynak: USDA

Dünya buğday üretimi yıllar itibariyle değişmekle beraber 2020/21 döneminde 766 milyon tondur (Tablo 2). Uzun yıllar buğday üretiminde ikinci sırada yer alan Çin, 2020/21 döneminde, üretimini artırması ve AB üretiminin gerilemesi nedeni ile 136 milyon tonluk buğday üretimi ile dünyanın en büyük üreticisi konumuna yükselmiştir. AB 135,5 milyon ton ile ikinci sırada, Hindistan ise 107 milyon ton ile üçüncü sırada yer almaktadır. Bu ülkelerden

sonra Rusya ve ABD önde gelen diğer üretici ülkelerdir. Ekim alanı bakımından 7. büyük ülke olan Avusturalya ile 6. Sırada yer alan Kazakistan verim düşüklüğü nedeni ile buğday üretiminde ilk on ülke arasına girememektedir. Dünya’da buğday ekim alanı içerisinde yaklaşık %3,2’lik paya sahip olan Türkiye ekim alanı bakımından 10. büyük ülke konumundadır. Dünya buğday üretimi bakımından ise Türkiye yaklaşık %2,4’lük paya sahiptir (Şekil 2).

Şekil 2. Dünya Buğday Üretiminde Önemli Ülkelerin Payları (%)

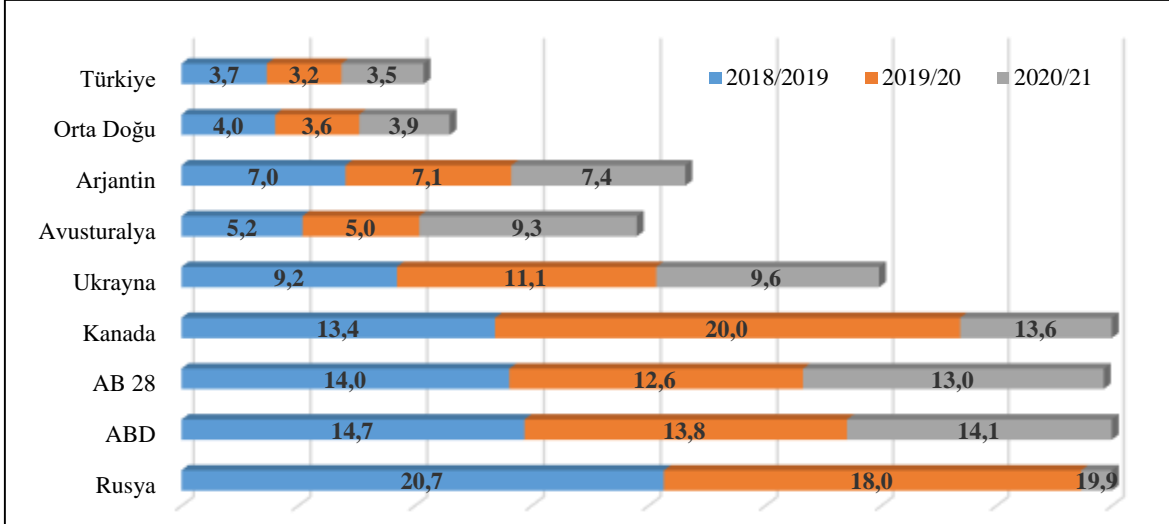
Kaynak: USDA

Dünya buğday ihracatında önemli üretici ülkeler olan Rusya, ABD, AB ve Kanada ilk sıralarda yer alırken Ukrayna ve Avusturalya’da

önemli buğday ihracatı yapan ülkeler arasındadır. Dünya buğday ihracatında %19,9’luk pay ile Rusya ilk sırada yer alırken,

ABD %14,1'lik pay ile ikinci sırada ve AB %13'lük pay ile üçüncü sırada yer almaktadır. Türkiye yaklaşık %3,5'lik ihracat payı ile dünya buğday ihracatında 9. sırada yer almaktadır (Şekil 3).

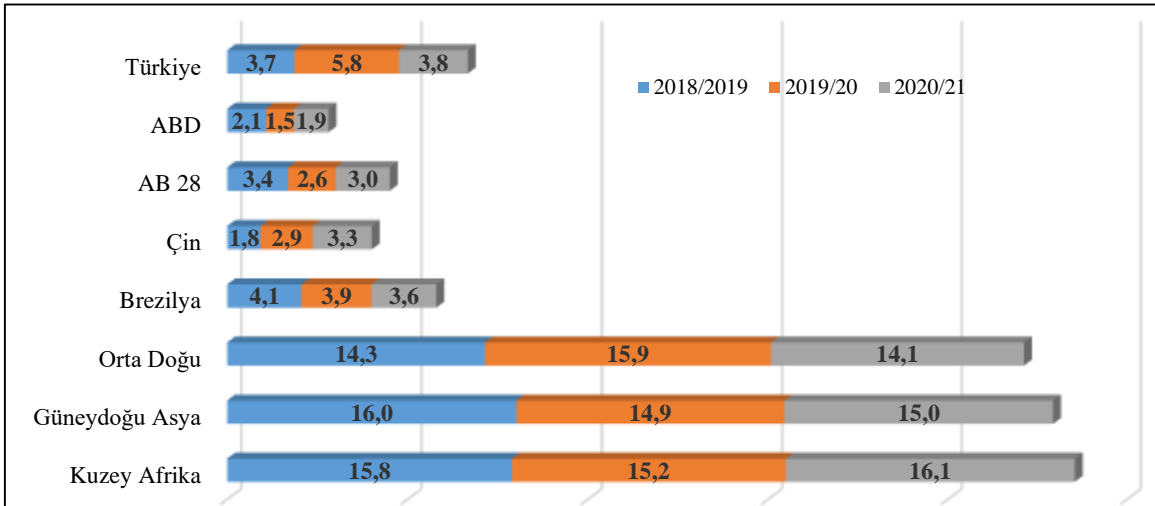
Şekil 3. Dünya Buğday İhracatında Önemli Ülkelerin Payları (%)

Kaynak: USDA

Dünya buğday ithalatında ise Kuzey Afrika, Güneydoğu Asya ve Ortadoğu ilk sıralarda yer almaktadır. Brezilya, Çin, AB, ABD ve son yıllarda Türkiye buğday ithalatında diğer önde gelen ülkelerdir. Türkiye'nin dünya buğday ithalatındaki payı yıllar itibariyle değişmekle beraber son beş yıllık ortalamalara göre bu pay %3,8 düzeyindedir (Şekil 4).

Şekil 4. Dünya Buğday İthalatında Önemli Ülkelerin Payları (%)

Kaynak: USDA

DÜNYADA DURUM: 2018/2019

Dünyada 2018/2019 piyasa yılında bir önceki döneme göre buğday üretiminde, dış ticaretinde ve kullanımında azalış kaydedilmiştir. Dünya buğday fiyatları ise üretimdeki azalışın etkisi ile 2018/2019 piyasa yılında artış eğilimine girmiştir.

Buğday Üretimi Azaldı

Amerika Birleşik Devletleri Tarım Bakanlığı (USDA)'nın verilerine göre, 2017/18 üretim döneminde 763 milyon ton olan dünya buğday üretimi, 2018/19 üretim döneminde ABD, Çin, Avustralya ve Rusya'nın üretimindeki azalmaya bağlı olarak yaklaşık 32 milyon ton azalarak 731 milyon tona gerilemiştir (Tablo 3).

2017/18 üretim döneminde dünya buğday ticareti 183 milyon ton iken 2018/19 üretim döneminde üretimdeki düşüşün etkisi ile %4,9 azalmıştır. Dünya buğday yerel kullanımı ise 740 milyon tondan 732 milyon tona gerilemiştir.

Tablo 3. Dünya Buğday Arz ve Kullanımı (Milyon Ton)

	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
			Durum	Tahmin	Öngörü
ARZ					
Başlangıç stokları	249,03	267,12	288,20	283,94	300,91
Üretim	756,31	763,02	730,96	764,11	766,03
İthalat	179,69	181,13	170,73	184,91	183,73
Toplam arz	1.185,03	1.211,28	1.189,89	1.232,97	1.250,66
KULLANIM					
Yurtiçi	734,42	740,47	732,33	742,04	745,88
İhracat	183,49	182,61	173,61	190,02	187,99
Toplam kullanım	917,91	923,08	905,95	932,06	933,87
Yılsonu stokları	267,12	288,20	283,94	300,91	316,79
Stok-kullanım oranı (%)	29,10	31,22	31,34	32,28	33,92

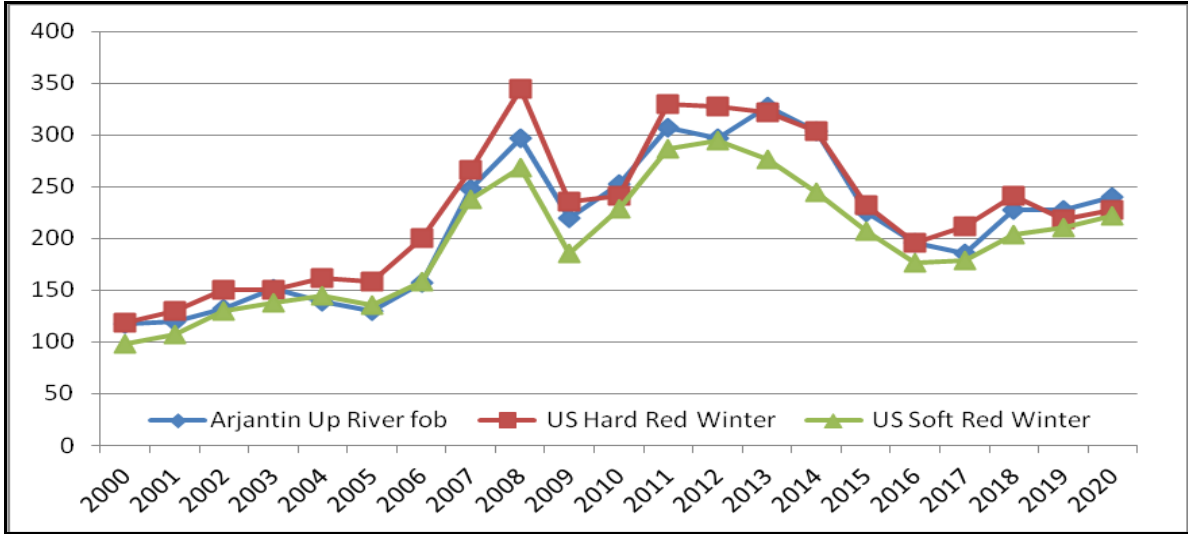
Kaynak: USDA

Dünya Buğday Fiyatları Artış Eğilimindeydi

2005/06 piyasa yılından önceki iki döneme kıyasla artış eğiliminde olan dünya buğday fiyatları, artış seyrini sürdürerek 2007/2008 piyasa yılında gıda sektöründe yaşanan kıtlığın etkisi ile en yüksek seviyesine ulaşmıştır. 2008'de U.S.No.2 Sert Kırmızı Kışlık (HRW) buğdayın fiyatı 345 \$/ton, U.S.No.2 Yumuşak Kırmızı Kışlık buğdayın (SRW)'in fiyatı 269 \$/ton ve Arjantin Trigo Pan'in fiyatı ise 281 \$/ton olmuştur. 2008/2009 üretim döneminde dünya buğday üretiminde yaşanan yaklaşık %12'lik artışın etkisi ile dünya buğday fiyatları

ortalama %28 oranında düşmüştür. Dünya buğday üretiminin 2008-2009 yıllarına göre düşme eğilimine girmesi sonraki dönemlerde buğday fiyatlarının tekrar yükselişe geçmesine neden olmuştur. 2013 yılından sonra yeniden düşme eğilimine giren buğday fiyatları 2018/19 piyasa yılında yeniden yükselme eğilimine geçmiş ve 2019 itibarıyla tüm dünyayı etkisi altına alan covid-19 salgınının buğday ve buğday ürünlerine olan talebi artırması ve ülkelerin dış ticaretlerine kısıtlamalar getirmesinin etkileri ile yeniden yüksek seviyelere ulaşmıştır.

Şekil 5. Dünya Buğday İhraç Fiyatları (\$/Ton)

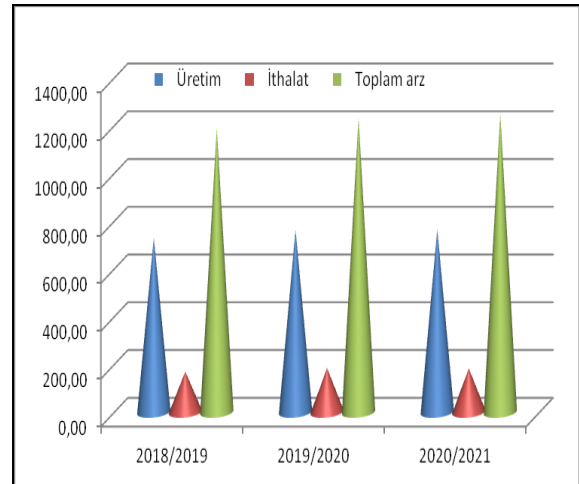

Kaynak: Faostat

Arz ve Kullanım ile Yıl Sonu Stokları Azaldı

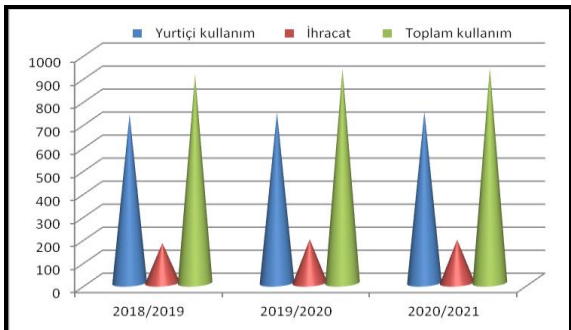
USDA'nın verilerine göre 2017/18 üretim döneminde 1,2 milyar ton olan dünya buğday arzı 2018/19 üretim döneminde %1,8 azalarak 1,2 milyar tona gerilemiştir. Bu azalış dünya buğday üretim ve ithalatında yaşanan azalıştan kaynaklanmaktadır (Şekil 6). Dünya buğday kullanımında ise yurt içi kullanım ve ihracatta yaşanan azalışa bağlı olarak % 1,8 oranında azalış yaşanmıştır. Buna bağlı olarak 2017/18 üretim döneminde 923 milyon ton olan dünya buğday kullanımı 2018/19 üretim döneminde 906 milyon tona gerilemiştir (Şekil 7).

Şekil 6. Dünya Buğday Arzı (Milyon Ton)

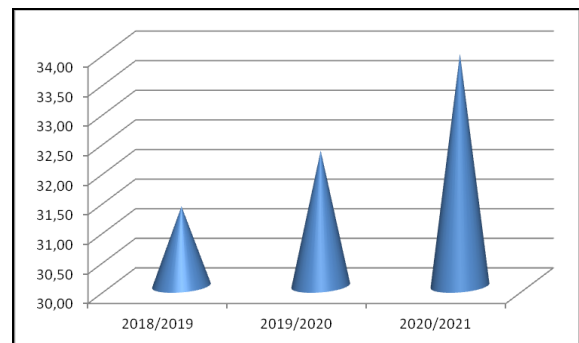
Kaynak: Ek Tablo 1

Şekil 7. Dünya Buğday Kullanımı (Milyon Ton)

Kaynak: Ek Tablo 1

Şekil 8. Dünya Buğday Stok/Kullanım Oranı

Kaynak: Ek tablo 1

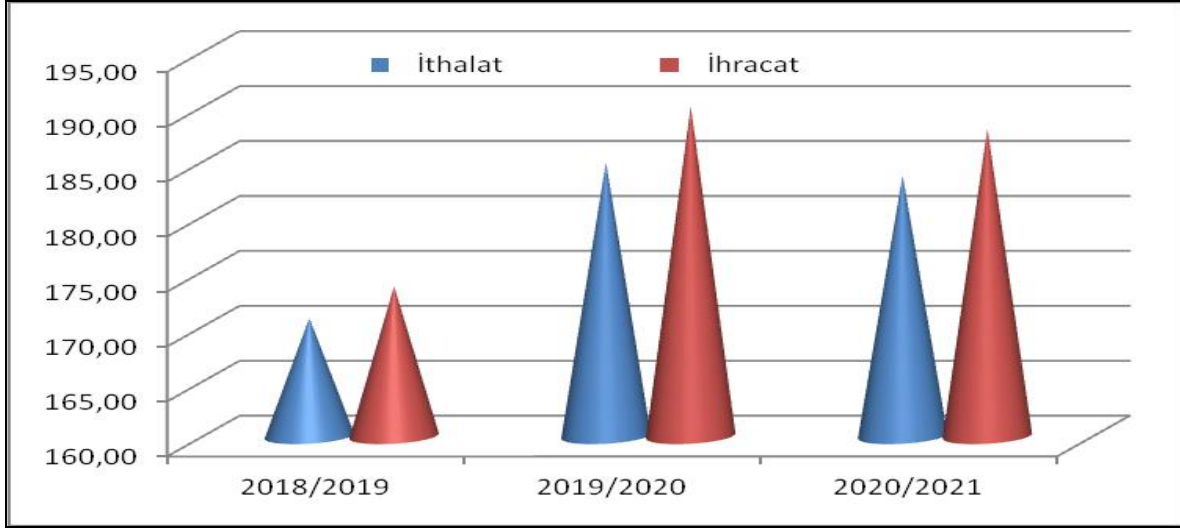
2018/19 üretim döneminde dünya buğday arzındaki azalışın toplam kullanımdaki azalıştan fazla olması sebebiyle buğday yılsonu

stokları %1,5 azalarak 284 milyon tona gerilemiştir. 2017/18 üretim döneminde toplam stoğun %31'i kullanılmıştır (Şekil 8).

Buğday Ticareti Azaldı

USDA'ya göre 2017/18 üretim döneminde 181 milyon ton olan dünya buğday ithalatı Kazakistan, Ortadoğu ve Kuzey Afrika'daki azalışın etkisi ile 2018/19 üretim döneminde 171 milyon tona gerilemiştir. Aynı dönemde 183 milyon ton olan dünya buğday ihracatı ise Rusya ve Avustralya'daki azalışın etkisi ile 2018/19 üretim döneminde 174 milyon tona gerilemiştir (Şekil 9).

Şekil 9. Dünya Buğday Ticareti (milyon ton)

Kaynak: Ek Tablo 1

DÜNYADA TAHMİN:2019/2020

Dünyada 2019/2020 piyasa yılında tüm dünyayı etkisi altına alan covid-19 salgınının başta makarna olmak üzere dayanıklı gıda ürünlerine olan talebi artırması neticesinde üretim, ticaret ve toplam buğday arzında artış tahmin edilmektedir.

Buğday Üretiminde Artış Tahmin Ediliyor

USDA'nın verilerine göre 2019/20 üretim döneminde dünya buğday üretiminin, başlıca üretici ülkeler içerisinde yer alan Hindistan, Ukrayna, ABD, AB ve Rusya'da ekim alanlarındaki artışa bağlı olarak bir önceki döneme göre %4,5 arttığı ve 764 milyon tona yükseldiği tahmin edilmektedir.

Buğday Ticaretinde Artış Tahmin Ediliyor

2018/19 üretim döneminde 174 milyon ton olan buğday ihracatının 2019/20 üretim döneminde %9,45 artarak 190 milyon tona yükseldiği tahmin edilmektedir. Bu dönemde temel ihracatçı ülkeler olan Rusya ve Kanada buğday ihracatındaki düşüşün aksine AB, ABD, Ukrayna, Hindistan buğday ihracatında gerçekleşen yükselişin dünya buğday ihracat artışında etkili olduğu görülmektedir. Aynı dönemde 170 milyon ton olan buğday ithalatının ise %8,3 artarak 185 milyon tona yükseldiği tahmin edilmektedir. Dünya buğday ithalatında gerçekleşen bu artışta Çin, Kanada, Orta Asya, Kuzey Afrika ve Türkiye'nin etkili olduğu görülmektedir.

Buğday Arzında, Kullanımında ve Stoklarda Artış Tahmin Ediliyor

2018/19 üretim döneminde 1,2 milyar ton olan dünya buğday arzının, üretim ve ithalattaki artışın etkisi ile %3,6 artarak 2019/20 üretim döneminde 1,23 milyar tona yükseldiği tahmin edilmektedir. Aynı dönemde dünya buğday kullanımının %2,9 artarak 932 milyon ton olduğu, dünya buğday bitiş stoklarının ise 284 milyon tondan 301 milyon tona yükseldiği tahmin edilmektedir.

Buğday Fiyatlarında Artış Tahmin Ediliyor

2018/19 piyasa yılında düşüşe geçen fiyatların tüm dünyayı saran covid-19 salgınının da etkisi ile 2019 yılından sonra yeniden yükseliş trendine girdiği gözlenmektedir. 2019 yılı itibariyle 219 \$/ton olan sert kırmızı kışlık buğday ihraç fiyatının 2020 yılında 236 \$/tona yükseldiği, 211 \$/ton olan yumuşak kırmızı kışlık buğday fiyatının 226 \$/tona yükseldiği, 228 \$/ton olan Arjantin fob fiyatının ise 243 \$/tona yükseldiği görülmektedir (Şekil 5).

DÜNYADA ÖNGÖRÜ: 2020/21

Dünyada 2020/2021 piyasa yılında buğday arz ve kullanımında artış olacağı öngörülmektedir. 2013 yılından 2017 yılına kadar azalış eğiliminde olan buğday fiyatlarının 2017 yılından sonra artmaya başladığı ve 2020 yılında da buğday ve ürünlerine olan talebin artması ile artış eğiliminde olduğu gözlenmektedir.

Buğday Üretiminde Artış Öngörülüyor

2020/21 piyasa döneminde dünya buğday ekim alanlarının bir önceki döneme göre yaklaşık 4,4 milyon ha artacağı öngörülmektedir. Bu artışın etkisi ile USDA'nın 2020 yılının ortalarında 776 milyon ton olan buğday üretimi öngörüsü Kasım ayı projeksiyonuna göre 772 milyon tondur. Bu projeksiyona göre dünya buğday üretiminin 2020/21 piyasa döneminde bir önceki döneme göre yaklaşık %1,0 artacağı öngörülmektedir. Buğday üretimindeki bu yükselişte AB, Ukrayna ve ABD dışındaki diğer tüm üretici ülkelerde yaşanan üretim artışının etkili olacağı öngörülmektedir. Buğday üretiminde en fazla artış öngörülen ülkelerin başında Rusya, Ukrayna ve Hindistan yer almaktadır.

Buğday Başlangıç Stokları, Arz, Kullanım, Bitiş Stokları ve Stok Kullanım Oranında Artış Öngörülüyor

USDA'nın 2020/21 projeksiyonuna göre, 2019/20 piyasa döneminde 1,2 milyar ton olan buğday arzının, yüksek başlangıç stokları, buğday üretiminin ve ithalatının artmasına bağlı olarak 2020/21 piyasa döneminde 1,2 milyar tona yükseleceği öngörülmektedir. Buğday ihracatında bir önceki döneme göre 2,0 milyon tonluk bir azalış öngörülürken buğday yurtiçi kullanımında 3,8 milyon tonluk bir artış öngörülmektedir. Toplam buğday kullanımının ise ihracatta öngörülen azalışın aksine yurtiçi kullanımda öngörülen artışa bağlı olarak 1,8 milyar ton yükseleceği öngörülmektedir. Dünya yurtiçi buğday kullanımının artış öngörüsünde en etkili ülkelerin Çin, Hindistan, AB ve ABD olduğu görülmektedir (Ek tablo 1).

Buğday Ticaretinde Azalış Öngörülüyor

Dünya buğday ihracatında 2020/21 piyasa döneminde çok küçük bir azalış olacağı öngörülmektedir. Buğday ihracatında önemli ülkeler olan AB ve Ukrayna buğday ihracatında azalış öngörülürken, Rusya başta olmak üzere, Kanada, Avustralya, Türkiye ve Arjantin buğday ihracatında artış öngörülmektedir. Bu doğrultuda 2019/20 piyasa döneminde 190 milyon ton olan dünya buğday ihracatının 2020/21 üretim döneminde 188 milyon ton olması beklenmektedir.

Dünya buğday ithalatında ise USDA'nın 2020 yılı ortalarında bir önceki döneme göre 1,2 milyar tonluk azalış öngörülürken Kasım 2020 öngörülerinde 2020/21 piyasa döneminde ithalatın 1995/96 yıllarından bu yana en yüksek seviyelere ulaşacağı öngörülmektedir. Bu öngörülere göre 2019/20 döneminde 185 milyon ton olan dünya buğday ithalatının 2020/21 döneminde 188 milyon tona yükseleceği belirtilmektedir. Buğday kullanımı ve buğday ithalatındaki artış öngörülerinde 2019 yılı itibariyle tüm dünyayı saran covid-19 salgınının etkileri gözlenmektedir. Özellikle insan beslenmesinde büyük yer tutan makarna, un ve bulgur gibi uzun süre saklanabilen gıdalara olan talebin artması buğday talebini de artırmakta ve üretimi az olan ülkeler için ithalatın önünü açmaktadır.

TÜRKİYE BUĞDAY EKİM ALANI, ÜRETİMİ VE DIŞ TİCARETİ

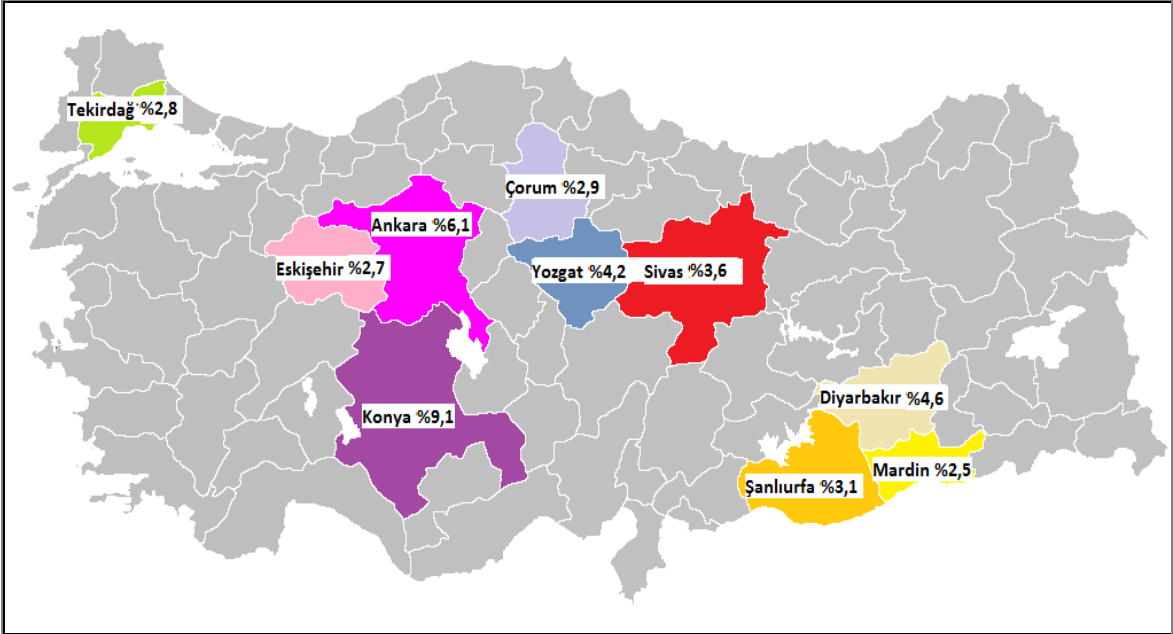
Türkiye 2019/20 üretim sezonunda yaklaşık 68 milyon da buğday ekim alanı ile dünya buğday ekim alanının %3,2'sini oluşturmaktadır. Dünya buğday üretimi açısından ilk 10 üretici ülkeden biri olan Türkiye, dünya buğday ihracatında 8. sırada yer almaktadır.

Türkiye Buğday Ekim Alanı ve Üretimi

Türkiye'de yaklaşık 68 milyon da alanda buğday üretimi yapılmaktadır. Bu alan içerisinde %9,1'lik pay alan Konya buğday ekim alanı ilk sırada yer alırken, %4,6'lık pay ile Diyarbakır ikinci sırada, %4,2'lik pay ile Yozgat üçüncü sırada yer almaktadır. Türkiye buğday ekim alanı

bakımından ilk onda yer alan diğer iller sırasıyla Urfa, Mardin, Afyon, Kahramanmaraş, Karaman, Gaziantep ve Uşak'tır (Şekil 10). Türkiye buğday üretiminde yıllar itibariyle verim artışına bağlı olarak artış gözlenmektedir. Buğday ekim alanına bağlı olarak buğday üretiminde de ilk sırada Konya yer almaktadır.

Şekil 10. Türkiye Buğday Ekim Alanında Önemli İllerin Payları (%)

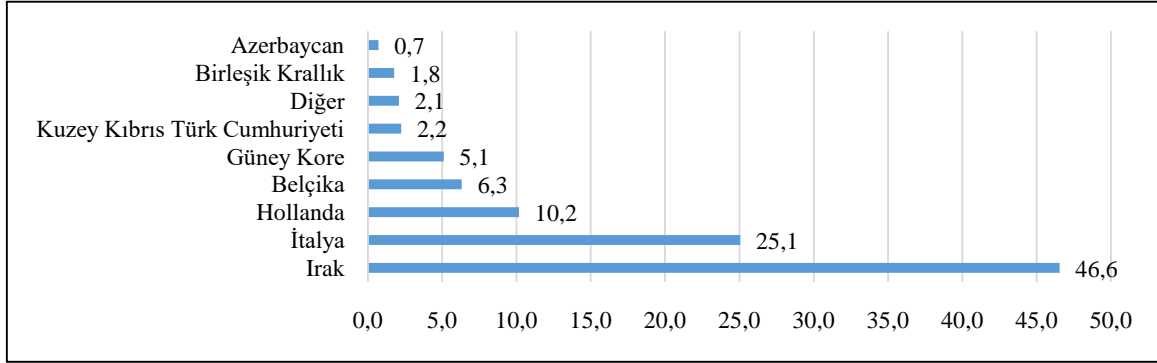
Kaynak: TÜİK, 2020

Türkiye Buğday Dış Ticareti

Türkiye buğday ve buğday ürünleri ihracatı yıllar itibariyle değişmekle beraber yaklaşık 7 milyon tonluk bir potansiyele sahiptir. Türkiye buğday ve buğday ürünleri ihracatının büyük bir kısmını buğday unu ve makarna ihracatı oluşturmaktadır. 2019 yılı ihracat verileri incelendiğinde toplam buğday ve buğday ürünleri ihracatının %65,6'sını buğday unu, %25,6'sını makarna, %7,3'ünü bisküvi,

%0,2'sini bulgur-irmik, yalnızca %0,004'ünü buğday ihracatının oluşturduğu görülmektedir. Türkiye'nin son beş yıllık buğday ihracatı ülkeler itibariyle incelendiğinde; öne çıkan ülkeler Irak, İtalya, Hollanda, Belçika ve Güney Kore'dir (Şekil 11). Buğday ürünleri ihracatında öne çıkan ülkeler ise Şekil 12, 13, 14, 15, 16'da belirtildiği gibidir.

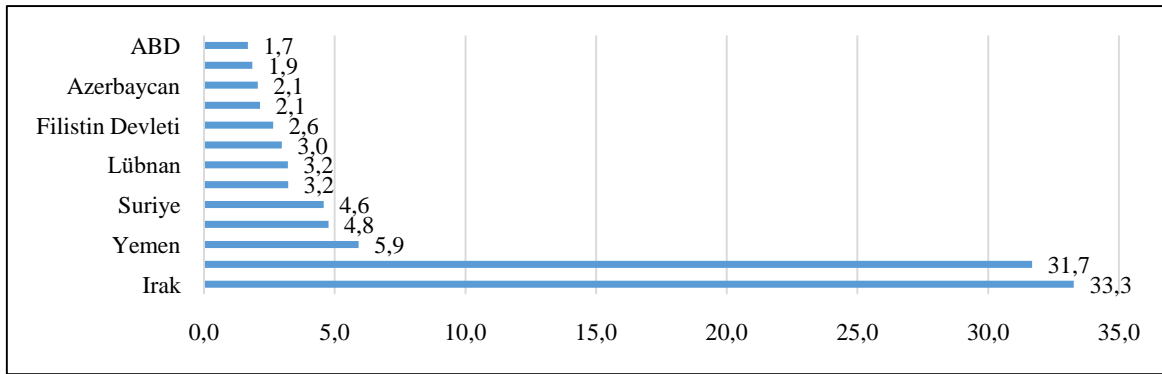
Şekil 11. Türkiye Buğday İhracatında Önemli Ülkelerin Payları (%)

Kaynak: Ek Tablo 7

Türkiye buğday ihracatında son beş yıllık önemli ülkeler olup bu ülkeleri sırasıyla ihracat ortalaması verilerine göre ilk sırada Belçika, Güney Kore, KKTC, Birleşik Krallık ve Azerbaycan takip etmektedir (Şekil 11). Irak yer almaktadır. İtalya ve Hollanda'da Türkiye'nin buğday ihracat yaptığı

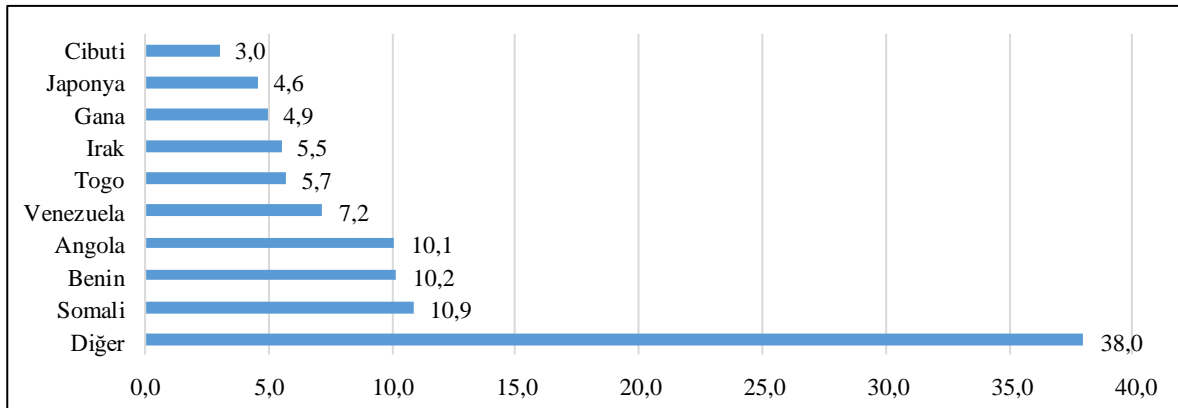
Şekil 12. Türkiye Bisküvi İhracatında Önemli Ülkelerin Payları (%)

Kaynak: Ek Tablo 13

Türkiye bisküvi ihracatında son beş yıllık önemli ülkeler olup bu ülkeleri sırasıyla Yemen, Irak'tan sonra gelen önemli ülkeler ortaama ihracat verilerine göre ilk sırada olmakla beraber bu ülkeleri sırasıyla Lübnan, buğday ihracatında olduğu gibi Irak yer Filistin, Azerbaycan ve ABD takip etmektedir almaktadır. Bisküvi ihracatında Suriye ve (Şekil 12).

Şekil 13. Türkiye Makarna İhracatında Önemli Ülkelerin Payları (%)

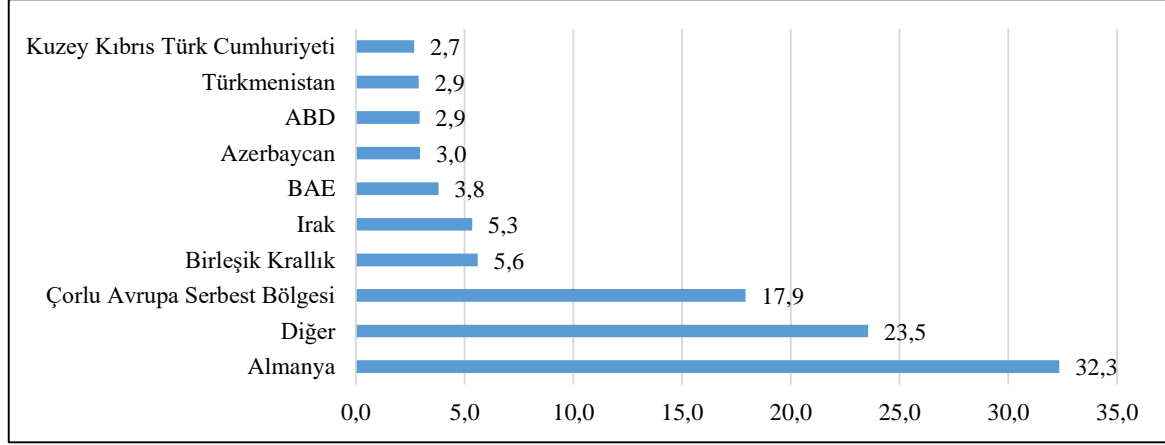

Kaynak: Ek Tablo 11

Türkiye makarna ihracatının son beş yıllık ortalama verilerine göre en fazla makarna ihracatı yapılan ülke Somali'dir. Somali'den sonra Benin ve Angola makarna ihracatında

önemli ülkeler olup bu ülkeleri sırasıyla Venezuela, Togo, Irak, Gana, Japonya ve Cibuti takip etmektedir (Şekil 13).

Şekil 14. Türkiye Nişasta İhracatında Önemli Ülkelerin Payları (%)

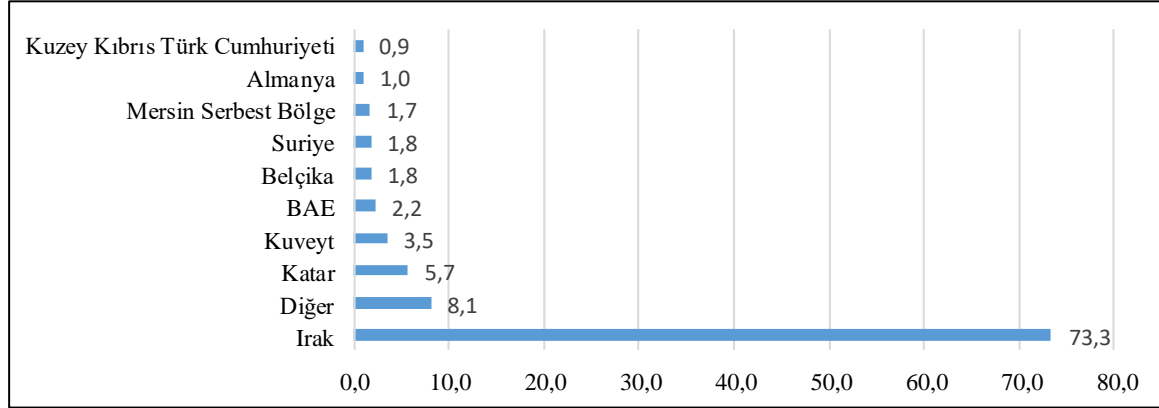

Kaynak: Ek Tablo 15

Türkiye nişasta ihracatının son beş yıllık ortalama verilerine göre nişasta ihracatında ilk sırayı %32,3'lük pay ile Almanya almaktadır. Almanya'dan sonra sırasıyla Çorlu Avrupa

Serbest Bölgesi, Birleşik Krallık, Irak, BAE, Azerbaycan, ABD, Türkmenistan ve KKTC nişasta ihracatında önde gelen ülkelerdir (Şekil 14).

Şekil 15. Türkiye Bulgur-İrmik İhracatında Önemli Ülkelerin Payları (%)

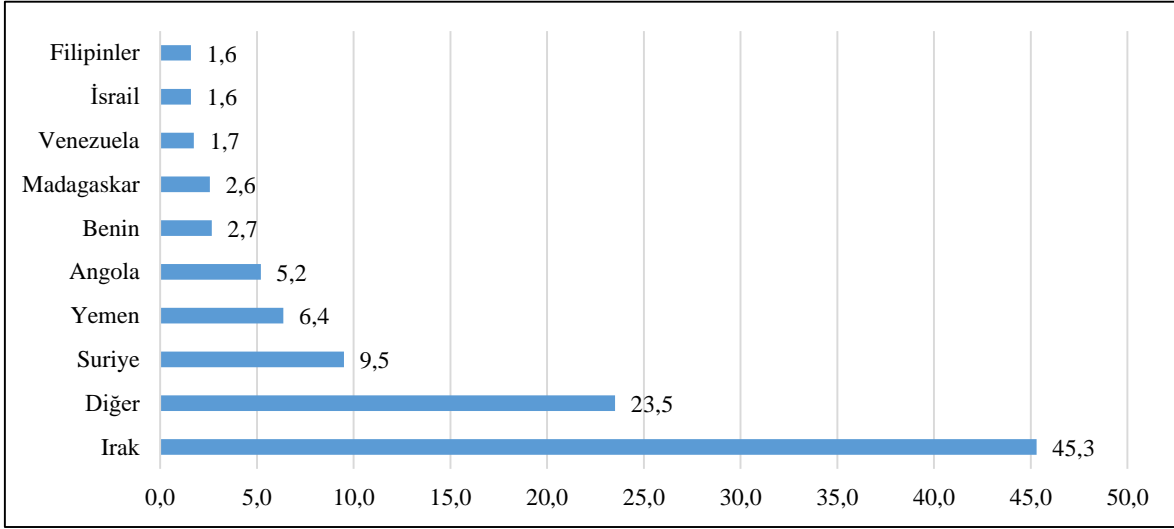

Kaynak: Ek Tablo 17

Türkiye bulgur-irmik ihracatı son beş yıllık ortalama verilere göre ilk sırada %73,3'lük pay ile Irak yer almaktadır. %5,7'lik pay ile Katar ikinci sırada, %3,5'lik pay ile Kuveyt üçüncü sırada yer almaktadır. Türkiye'nin bulgur-irmik ihracatını bu ülkelerden sonra sırasıyla Birleşik Arap Emirlikleri, Belçika, Suriye, Mersin Serbest Bölge, Almanya ve KKTC takip etmektedir (Şekil 15). Türkiye buğday unu

ihracatında son beş yıllık ortalama veriler incelendiğinde ilk sırada %45,3'lük pay ile Irak yer almaktadır. Buğday unu ihracatında ikinci sırada %9,5'lik pay ile Suriye üçüncü sırada ise %6,4'lük pay ile Yemen yer almaktadır. Türkiye un ihracatında bu ülkeleri sırasıyla Angola, Benin, Madagaskar, Venezuela, İsrail ve Filipinler izlemektedir (Şekil 16).

Şekil 16. Türkiye Un İhracatında Önemli Ülkelerin Payları (%)

Kaynak: Ek Tablo 9

Türkiye’de buğday kendi kendine yeterlilik derecesi yıllar itibariyle %95-103 arasında seyretmektedir. Ancak bazı yıllar iklim koşullarının elverişli olmamasından dolayı buğdaya olan talep karşılanamamakta ve ithalat yapılmaktadır. Yıllar itibariyle buğday ithalatındaki artışın temel sebebi iç tüketimi karşılamak değil buğdaya dayalı mamul madde

ihracatının giderek artmasıdır. Bu nedenledir ki Türkiye buğday ve buğday ürünleri ithalatının tamamına yakını sadece buğday ithalatı oluşturmaktadır. 2019 yılı itibariyle Türkiye buğday ve buğday ürünleri ithalatının %99,5’ini buğday ithalatı oluştururken yalnızca %0,5’ini buğday ürünleri ithalatı oluşturmaktadır.

TÜRKİYE'DE DURUM: 2018/2019

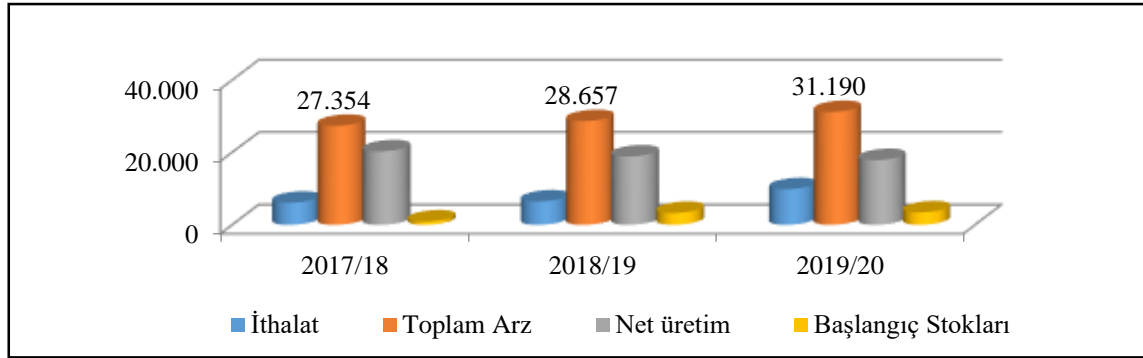
Buğday ekim alanındaki %5'lik azalışa ve iklim koşullarının elverişli olmamasına bağlı olarak verimin %2 azalması sonucu buğday üretimi 1,5 milyon ton azalarak 20 milyon ton gerçekleşmiştir. Yurt içi buğday kullanımındaki ve ihracattaki artış ile toplam buğday kullanımında 1,3 milyon tonluk bir artış yaşanmıştır. Bir önceki dönem 7,5 milyon ton olan buğday ürünleri ihracatı %5 artarak 7,9 milyon tona yükselmiştir.

Buğday Arzı Arttı

TÜİK verilerine göre, 2017/18 piyasa döneminde 7,67 milyon ha olan buğday ekim alanı 2018/19 döneminde %5 azalmıştır. Ekim alanındaki bu azalmayla beraber buğday veriminin de %2 azalması sonucu 2018/19 döneminde buğday üretimi 20 milyon tona

gerilemiştir. Buğday üretimindeki azalışa rağmen yüksek başlangıç stoklarına bağlı olarak 2017/18 döneminde 27,3 milyon ton olan buğday arzı 2018/19 döneminde %5 artarak 28,6 milyon tona yükselmiştir (Şekil 17).

Şekil 17. Türkiye Buğday Arzı (bin ton)

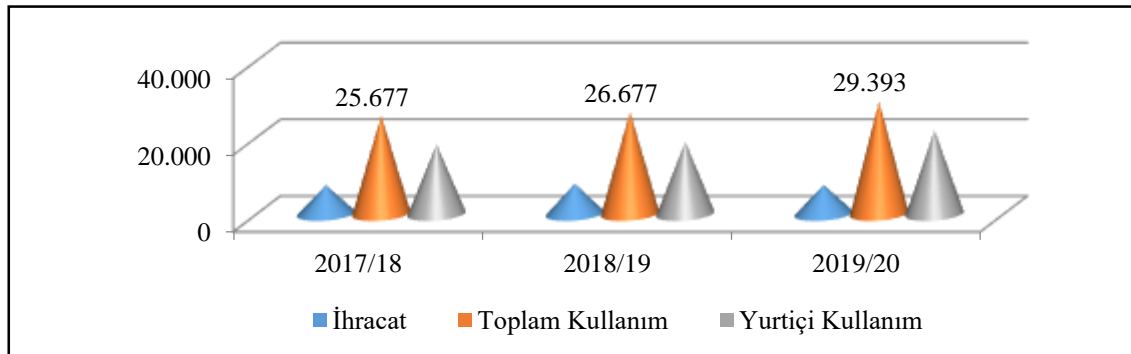
Kaynak: Ek Tablo 2

Buğday Kullanımı Arttı

2017/18 döneminde 18,2 milyon ton olan yurt içi buğday kullanımı 2018/19 döneminde özellikle yemlik buğday kullanımında yaşanan artışa bağlı olarak 18,8 milyon tona yükselmiştir. Bununla beraber toplam buğday ve ürünleri ihracatı 2018/19 döneminde 7,5

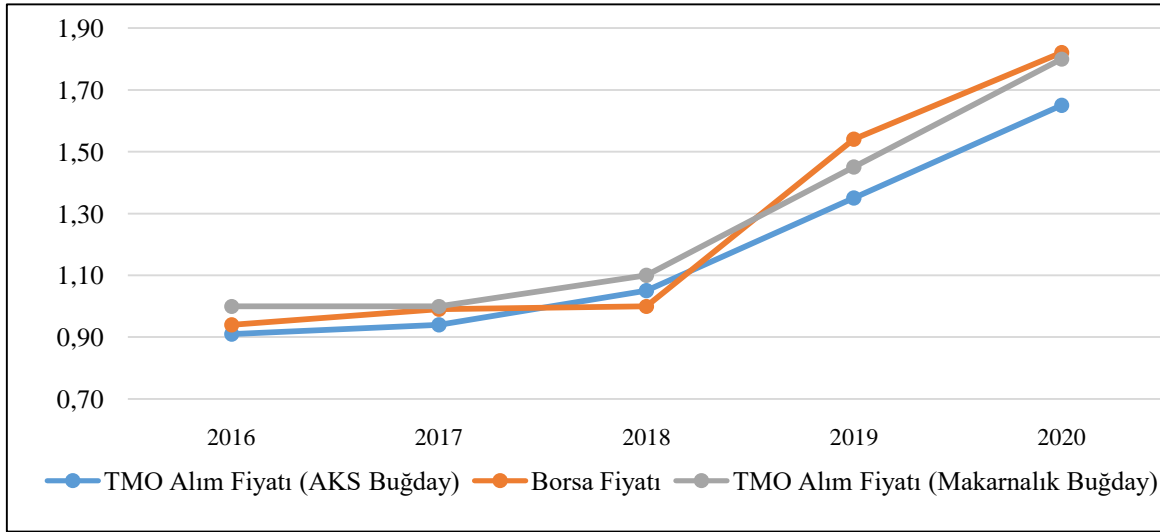
milyon tondan 7,9 milyon tona yükselmiştir. Yurtiçi buğday kullanımı ve ihracatta yaşanan artışlara bağlı olarak 2018/19 döneminde toplam buğday kullanımı bir önceki döneme göre 1 milyon ton artarak 26,7 milyon tona yükselmiştir (Şekil 18).

Şekil 18. Türkiye Buğday Kullanımı (bin ton)

Kaynak: Ek Tablo 2

Şekil 19. Türkiye Buğday Fiyatları (TL/kg)

Kaynak: TÜİK, TMO, TOBB.

Buğday Fiyatları Yükseldi

2017 yılında 0,91 TL/kg olan buğday üretici fiyatı 2018 yılında 0,96 TL/kg'a yükselmiştir. Aynı dönemde 0,99 TL/kg olan borsa fiyatı ise 1,00 TL/kg'a çıkmıştır. TMO müdahale alım fiyatları incelendiğinde 2017 yılında 0,94 TL/kg olan AKS ekmeçlik buğday alım fiyatı 2018 yılında 1,05 TL/kg'a yükselirken, aynı dönemde 1 TL/kg olan makarnalık buğday alım fiyatı 1,10 TL/kg'a yükselmiştir (TMO, 2019).

2018 yılından sonra buğday arzında yaşanan azalma ve buğday kullanımında yaşanan artış neticesinde fiyatlar ciddi bir artış eğilimine girmiştir. Üretici fiyatlarındaki bu artışla beraber müdahale alım fiyatları da artırılmış, 2020 yılında makarnalık buğday alım fiyatı 1,80 TL/kg'a yükselirken, AKS ekmeçlik buğday fiyatı 1,65 TL/kg'a yükselmiştir (Tablo 4), (Şekil 19).

Tablo 4. TMO Müdahale Alım Fiyatları (TL/ton)

Cinsi		2018	2019	2020
Makarnalık Buğdaylar	Makarnalık Buğday	1.100	1.450	1.800
	Düşük Vasıflı Makarnalık Buğday	920	1.200	1.575
Ekmeçlik Buğdaylar	Anadolu Kırmızı ve Beyaz Sert Buğday	1.050	1.350	1.650
	Diğer Kırmızı ve Beyaz Buğday	1.000	1.275	1.600
	Düşük Vasıflı Ekmeçlik Buğday	870	1.125	1.425

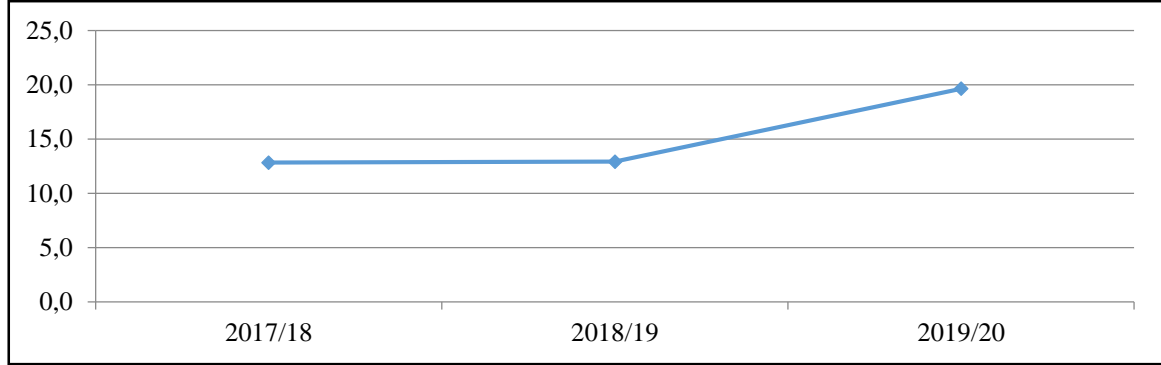
Kaynak: TMO

Yıl Sonu Stokları ve Stok-Kullanım Oranı Arttı

2018/19 üretim döneminde yüksek başlangıç stoklarına bağlı olarak toplam arzın toplam kullanımdan daha fazla olması neticesinde yılsonu stokları %5 artarak 3,4 milyon tona yükselmiştir.

Toplam buğday kullanımının bir önceki döneme göre stok miktarından daha fazla artması ile stok kullanım oranı %12,8'den %12,9'a yükselmiştir (Şekil 20).

Şekil 20. Buğday Stok Kullanım Oranı (%)

Kaynak: Ek Tablo 2

Buğday İhracatı ve İthalatı Arttı

2018/19 üretim döneminde üretimde yaşanan azalmaya karşın buğday kullanımında artış yaşanmıştır. Bu dönemde gerek yurt içi talebin gerekse buğday ürünleri ihracatına yönelik buğday talebinin karşılanması için buğday ithalatı artmıştır. 2017/18 döneminde 6,1 milyon ton olan buğday ithalatı 2018/19 döneminde %6 artarak 6,5 milyon tona yükselmiştir. Aynı dönemde toplam buğday ve ürünleri ihracatı %5 oranında artarak 7,9

milyon tona yükselmiştir. Buğday üretimindeki azalma ve ithalattaki artışa bağlı olarak 2017/18 döneminde buğday yeterlilik oranı %111,1 iken 2018/19 döneminde %100,5'e gerilemiştir. Ancak bu azalışa rağmen Türkiye buğday üretimi ile yurt içi talebin tamamını karşılayabilmekte, sadece buğday ürünleri ihracatına yönelik ham madde temin edebilmek için buğday ithalatı gerçekleştirmektedir.

TÜRKİYE'DE TAHMİN: 2019/2020

Buğday ekilen alanların 453 bin hektar azalarak 6,8 milyon ha'a gerilediği tahmin edilmektedir. Bu azalma ve iklim koşullarının elverişli olmaması nedeni ile buğday üretiminin 2019/20 üretim döneminde %5 azalarak 19 milyon tona gerilediği tahmin edilmektedir. 2019/20 üretim döneminde ithalatın üretimdeki azalmadan daha fazla artması neticesinde toplam buğday arzının 31,2 milyon tona yükseldiği tahmin edilmektedir.

Ekilen Alanı ve Üretimin Azaldığı Verimin Arttığı Tahmin Edilmektedir

2018/2019 üretim döneminde 7,3 milyon ha olan buğday ekim alanının 2019/20 döneminde üreticilerin alternatif ürünlere yönelmesi sebebiyle 6,8 milyon ha'a gerilediği tahmin edilmektedir. 2019/20 üretim döneminde ekim alanlarındaki azalmanın aksine verimin 274 kg/da'dan 277 kg/da'a yükseldiği tahmin edilmektedir. Ancak ekim alanındaki azalışın verimdeki artıştan fazla olması neticesinde buğday üretiminin bir önceki döneme göre %5 azalarak 19 milyon tona gerilediği tahmin edilmektedir (Tablo 5).

Buğday Arzının Arttığı Tahmin Edilmektedir

2019/20 üretim döneminde üretimde yaşanan azalmanın aksine buğday ithalatının artmasına bağlı olarak toplam buğday arzının %9 artarak 31,2 milyon ton olduğu tahmin edilmektedir.

Toplam Buğday Kullanımının Arttığı Tahmin Edilmektedir

Yemlik buğday kullanımındaki azalmanın aksine covid-19 salgını sonrasında makarna ve un gibi dayanıklı ürünlere olan talebin artması neticesinde buğday gıda ve tohumluk kullanımında artış olduğu tahmin edilmektedir. Bu artışa bağlı olarak buğday yurtiçi kullanımının 18,8 milyon tondan 21,8 milyon tona yükseldiği tahmin edilmektedir. 2019/20 üretim döneminde bir önceki döneme göre buğday yurtiçi kullanımında artış yaşanmasına bağlı olarak toplam buğday kullanımının 26,7 milyon tondan 29,3 milyon tona yükseldiği tahmin edilmektedir.

Buğday İthalatının Arttığı, İhracatının Azaldığı Tahmin Edilmektedir

2018/19 üretim döneminde 6,5 milyon ton olan buğday ithalatının üretimdeki azalmaya ve buğday ürünlerine olan talebin artmasına bağlı olarak 2019/2020 üretim döneminde 9,8 milyon tona yükseldiği tahmin edilmektedir. Türkiye'de buğday ithalatı, buğday ürünlerine (un, makarna, bisküvi, irmik, bulgur) yönelik ihracatın artış göstermesinden kaynaklanmaktadır. Ancak 2019 Mart ayından itibaren tüm dünyada etkisi görülen covid-19 salgını ve bu salgının tarım sektörüne etkilerinden dolayı dünyada olduğu gibi Türkiye'de de buğday ürünlerine olan talep oldukça artmıştır. Bunun beraberinde yurtiçi talebin karşılanmasını garanti altına alabilmek için buğday ürünlerine çeşitli ihracat kısıtlamaları getirilmiştir. Bu tür ekstrem nedenlerden dolayı Türkiye buğday ithalatında diğer yılların çok üzerinde bir artış yaşanmıştır.

2019/20 üretim döneminde buğday ihracatının %4 oranında azalarak 7,9 milyon tondan 7,6 milyon tona gerilediği tahmin edilmektedir.

Yıl Sonu Stoklarının ve Stok-Kullanım Oranının Arttığı Tahmin Edilmektedir

Buğday arzının buğday kullanımında fazla olması neticesinde 2018/2019 üretim döneminde 3,4 milyon ton olan buğday yılsonu stoklarının 2019/20 üretim döneminde 5,8 milyon tona yükseldiği tahmin edilmektedir. Stok-kullanım oranının ise %12,9'dan %19,6'ya yükseldiği tahmin edilmektedir.

Tablo 5. Türkiye Buğday Durum ve Tahmin (bin ton)

	2018/2019 Durum	2019/2020 Tahmin
Üretim	20.000	19.000
İthalat	6.467	9.845
Toplam arz	28.657	31.190
Yurtiçi kullanım	18.804	21.814
İhracat	7.873	7.579
Toplam kullanım	26.677	29.393
Toplam stoklar	3.445	5.771
Stok-kullanım oranı (%)	12,9	19,6

Kaynak: Ek Tablo 2

Tablo 6. Türkiye Makarnalık Buğday Durum ve Tahmin (bin ton)

	2018/2019 Durum	2019/2020 Tahmin
Üretim	3.500	3.150
İthalat	446	1.432
Toplam arz	4.687	4.824
Yurtiçi kullanım	1.650	2.063
İhracat	2.603	2.654
Toplam kullanım	4.253	4.717
Toplam stoklar	434	107
Stok-kullanım oranı (%)	10,2	2,3

Kaynak: Ek Tablo 3

Türkiye’de makarnalık buğday üretimi toplam buğday üretiminin yaklaşık %16’sını oluşturmaktadır. 2018/19 döneminde 3,5 milyon ton olan makarnalık buğday üretiminin 2019/20 döneminde %10 azalarak 3,1 milyon tona

gerilediği tahmin edilmektedir. Aynı dönemde yaşanan covid-19 salgını sebebiyle özellikle makarnaya olan talebin artması makarna ithalatının %162 artmasına neden olurken, ihracatta %2’lik bir artış yaşanmıştır (Tablo 6).

TÜRKİYE'DE ÖNGÖRÜ: 2020/2021

Türkiye'de 2020/21 üretim döneminde iklim koşullarının uygun seyretmesi sebebiyle buğday üretimin bir önceki döneme göre %7,9 artarak 20,5 milyon tona yükselmesi öngörülmektedir. Buğday arzının %0,2 azalacağı, buğday kullanımının ise %3,0 artacağı öngörülmektedir. Buğday talebindeki artışa bağlı olarak buğday fiyatları artış eğilimindedir.

Ekilen Alanı, Üretim ve Verimin Artacağı Öngörülüyor

Usda'nın Aralık 2020 verilerine göre 2020/21 üretim döneminde Türkiye ekim alanlarında bir önceki döneme göre %1,4 oranında artış öngörülmektedir. Aynı şekilde Türkiye buğday veriminin, buğdayın üretim dönemi olan Mayıs-Haziran ayları arasında yağış ve diğer iklim koşullarının olumlu gerçekleşmesine bağlı olarak bir önceki döneme göre %2,8 oranında artacağı beklenmektedir. Bu artışlar doğrultusunda yine usda verilerine göre üretimin %4,3 oranında artacağı öngörülmektedir.

Buğday Arzının Azalacağı Öngörülüyor

2020/21 üretim döneminde buğday ithalatında 3,1 milyon tonluk azalış, buğday başlangıç stoklarında ise 2,3 milyon tonluk bir artış öngörülmektedir. Bu dönemde üretimde de 0,1 milyon tonluk bir artış öngörüsüne rağmen ithalattaki azalışın üretim ve başlangıç stoklarındaki artıştan fazla olması sonucunda buğday arzının %0,2 azalacağı öngörülmektedir.

Toplam Buğday Kullanımının Artacağı Öngörülüyor

Türkiye buğday yurtiçi kullanımının 2020/21 döneminde %1,0 artacağı öngörülmekte olup usda verilerinde göre bu artışın gıda tüketimindeki artıştan kaynaklandığı belirtilmektedir. Aynı dönemde buğday ihracatında ise %9,4 artış olacağı öngörülmektedir. Bu değerler ışığında 2020/21 döneminde toplam buğday kullanımının %3,0 artacağı beklenmektedir. Türkiye buğday yılsonu stoklarının ise buğday kullanımındaki artışın etkisi ile %14,7 azalacağı öngörülmektedir.

Buğday Fiyatları Artış Eğilimde

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de covid-19 salgını neticesinde buğday ürünlerine olan talebin fazla olması buğday ihtiyacını artırmakta ve bu da fiyatların yükselmesine sebep olmaktadır. Türkiye'de 2019 Mart ayında etkisi görülmeye başlanan salgın, 2020 yılında da etkisini göstermeye devam etmektedir. Buna ilaveten 2020/21 döneminde yılsonu stoklarının da azalması ile 2019 yılında 1,21 TL/kg olan buğday üretici fiyatının 2020 yılında %20,7 artarak 1,46 TL/kg' yükseldiği, borsa fiyatının 1,54 TL/kg'dan %18,2 artarak 1,82 TL/kg'a yükseldiği görülmektedir (TÜİK, 2020).

BUĞDAY POLİTİKALARI VE GENEL DEĞERLENDİRME

Yıllar itibariyle buğdaya verilen desteklere bakıldığında 2018 yılına kadar çok fazla bir değişim olmadığı görülmektedir. Ancak 2019 yılında mazot desteği 15 TL/da'dan 19 TL/da'a, gübre desteği 4 TL/da'dan 8 TL/da'a ve fark ödemesi desteği 5 Kr/kg'dan 10 Kr/kg'a yükseltilmiştir. 2014 yılında buğdayın bir kilogramına verilen toplam destek miktarı 0,12 TL iken 2019 yılında 0,23 TL'ye yükselmiştir.

Buğday gerek dünyadaki diğer ülkelerde gerekse Türkiye'de insan beslenmesindeki en temel besinlerin (unlu mamuller, makarna, irmik, bisküvi, bulgur) hammaddesi olması itibariyle diğer tarımsal ürünlere göre daha fazla önem arz etmektedir. Bu nedenle Dünya'da covid-19 salgını sebebiyle makarna türü dayanıklı kuru gıda ürünlerine talebin artması buğdaya olan talebi de artırmıştır. Türkiye'de ilk vakanın açıklandığı 11 Mart 2020 tarihinden itibaren makarna satışları önceki dönemlere göre ciddi oranlarda artmıştır. Dünya'nın ikinci büyük makarna ihracatçısı olan Türkiye iç talebi karşılamak amacıyla salgın döneminde makarna ihracatına kısıtlamalar getirmiştir. Buna ilaveten 31.12.2020 tarihine kadar tedarik zincirinin devamlılığını sağlamak maksadıyla arpada (%35) ve mısırdaki (%25) olduğu gibi buğdayda da gümrük vergisi oranı (%45) %0 olarak düzenlenmiştir.

Türkiye buğday ekim alanı 2019/20 üretim sezonu itibariyle dünya buğday ekim alanının %3,1'ini oluşturmaktadır. Bu alan aynı zamanda Türkiye'de toplam ekilen tarım alanının %44'ünü teşkil etmektedir. 2020 USDA verilerine göre dünya buğdayın ihracatında 8. sırada yer alan Türkiye'de buğday kendi kendine yeterlilik derecesi yıllar itibariyle %95-100 arasında seyretmektedir. Ancak bazı yıllar iklim koşullarının elverişli olmamasından dolayı buğdaya olan talep karşılanamamakta ve ithalat yapılmaktadır.

Yıllar itibariyle buğday ithalatındaki artışın temel sebebi iç tüketimi karşılamak değil buğdaya dayalı mamul madde ihracatının giderek artmasıdır.

Türkiye'de diğer ürünlerle birlikte buğdaya da verilen desteklerin yanında hububat ve hububat içerisinde en önemli yer tutan buğday piyasalarını düzenlemek amacıyla TMO (Toprak Mahsulleri Ofisi) çeşitli politikalar yürütmektedir. ÇKS (Çiftçi Kayıt Sistemi)'ye kayıtlı olan üreticiler kayıtlı olan ürünlerinin tamamını TMO'ya satabilmekte ya da emanete bırakabilmektedir. TMO tarafından 2020 yılı için AKS (Anadolu Kırmızı Sert) ekmeçlik buğday TMO alım fiyatı 1.650 TL/ton, makarnalık buğday alım fiyatı ise 1.800 TL/ton olarak belirlenmiştir. Lisanslı depolardaki ürünlere yerinde alım garantisi veren TMO, altyapısı uygun olan borsalardan da alım yapabilmektedir.

Türkiye'deki buğday üretiminin verimdeki artışa bağlı olarak artması önemli bir gelişmedir. Verim artışında ise en temel etken sertifikalı tohum kullanımının giderek yaygınlaşmasıdır. Son yıllardaki tohum üretim miktarlarına bakıldığında 2016 yılında 485 bin ton olan sertifikalı tohum üretimi 2017 yılında %4,7 artarak 508 bin tona yükseldiği, 2018 yılında ise %18,9 azalarak 427 bin tona gerilediği, 2019 yılında %13,4 artarak 484 bin tona yükseldiği görülmektedir (BÜGEM, 2019).

EK TABLOLAR

Ek Tablo 1. Dünya Buğday Arz, Kullanım ve Ticareti (milyon ton, 2018/2019-2020/2021)

	Arz			Toplam	Kullanım			Toplam	Stok/kullanım	
	Başlangıç stokları	Üretim	İthalat	Arz	Yurtiçi	İhracat	Kullanım	Bitiş stokları	oranı	%
2018/19										
Dünya	281,89	732,87	175,60	1.190,36	139,53	736,30	178,46	914,76	275,61	30,13
Başlıca ihracatçı ülkeler	56,76	257,49	10,56	324,81	70,52	177,04	97,42	274,46	50,34	18,34
ABD	29,91	51,29	3,95	85,15	1,91	29,84	25,72	55,56	29,58	53,24
Arjantin	0,94	19,50	0,01	20,45	0,10	5,70	13,70	19,40	1,05	5,41
Avustralya	5,87	17,30	0,15	23,32	5,70	9,20	10,00	19,20	4,12	21,46
Kanada	5,92	31,80	0,45	38,17	4,30	9,30	24,00	33,30	4,87	14,62
AB-28	14,12	137,60	6,00	157,72	58,51	123,00	24,00	147,00	10,72	7,29
Başlıca İthalatçı ülkeler	177,27	222,41	89,13	488,81	37,34	294,18	12,18	306,36	182,06	59,43
Brezilya	1,31	5,43	7,50	14,24	0,50	12,10	0,80	12,90	1,34	10,39
Çin	131,26	131,43	3,50	266,19	20,00	125,00	1,20	126,20	139,99	110,93
Orta Doğu	19,85	38,87	23,98	82,70	5,05	59,27	6,83	66,10	16,59	25,10
Kuzey Afrika	14,79	21,05	27,00	62,84	2,25	46,17	0,69	46,86	15,92	33,97
Pakistan	4,83	25,50	0,05	30,38	1,20	25,03	1,50	26,53	3,53	13,31
Güneydoğu Asya	5,23	0,13	27,10	32,46	8,34	26,61	1,16	27,77	4,69	16,89
Diğer bazı ithalatçı ülkeler	28,85	210,40	0,72	239,97	29,38	150,80	62,50	213,30	26,66	12,50
Hindistan	13,20	99,70	0,10	113,00	5,00	95,00	0,50	95,50	17,50	18,32
Rusya	12,04	71,69	0,50	84,23	20,18	40,50	37,00	77,50	6,73	8,68
Kazakistan	2,37	13,95	0,06	16,38	1,80	6,60	8,50	15,10	1,27	8,41
Ukrayna	1,24	25,06	0,06	26,36	2,40	8,70	16,50	25,20	1,16	4,60
2019/20										
Dünya	283,94	764,11	184,91	1.232,97	139,27	742,04	190,02	932,06	300,91	32,28
Başlıca ihracatçı ülkeler	58,63	274,49	14,18	347,29	114,19	294,62	111,18	405,79	54,21	13,36
ABD	29,39	52,26	2,86	84,50	1,99	29,82	26,28	56,09	28,41	50,65
Arjantin	1,74	19,75	5,00	26,48	50,00	9,90	13,50	23,40	1,69	7,21
Avustralya	5,44	15,20	0,75	21,39	4,90	122,50	9,50	132,00	3,49	2,64
Kanada	6,04	32,35	0,67	39,06	4,80	9,90	23,90	33,80	5,26	15,57
AB-27	16,02	154,94	4,90	175,86	52,50	122,50	38,00	160,50	15,36	9,57
Başlıca İthalatçı ülkeler	180,81	226,77	98,48	506,07	36,41	194,31	10,98	205,29	194,32	94,66
Brezilya	1,06	5,20	7,20	13,46	0,50	0,93	0,42	1,35	0,94	69,63
Çin	139,77	133,59	5,38	278,73	19,00	151,68	1,05	152,73	151,68	99,31
Orta Doğu	16,26	44,48	29,33	90,08	6,32	20,27	6,83	27,10	20,27	74,79
Kuzey Afrika	15,48	18,40	28,08	61,96	1,85	14,32	1,04	15,36	14,32	93,25
Pakistan	2,58	24,30	1,00	27,88	1,00	1,29	0,39	1,68	1,29	76,81
Güneydoğu Asya	5,66	0,80	27,50	33,96	7,74	5,81	1,25	7,06	5,81	82,30
Diğer bazı ithalatçı ülkeler	28,04	217,83	1,12	246,99	27,00	151,00	62,30	213,30	24,00	11,25
Hindistan	16,99	103,60	0,20	120,79	6,00	96,10	0,50	96,60	24,00	24,84
Rusya	1,68	11,45	0,50	13,64	17,00	40,00	34,20	74,20	7,47	10,07
Kazakistan	7,78	73,61	0,32	81,71	1,50	6,30	6,50	12,80	0,83	6,48
Ukrayna	1,59	29,17	0,10	30,86	2,50	8,60	21,10	29,70	1,16	3,91

Ek Tablo 1. Dünya Buğday Arz, Kullanım ve Ticareti (milyon ton, 2018/2019-2020/2021a/ (devamı)

	Arz			Toplam Arz	Kullanım			Toplam Kullanım	Bitiş stokları	Stok/kullanım oranı
	Başlangıç stokları	Üretim	İthalat		Yurtiçi	İhracat				
2020/21										
Dünya	300,91	766,03	183,73	1.250,66	133,84	745,88	187,99	933,87	316,79	33,92
Başlıca ihracatçı ülkeler	54,21	266,01	14,51	334,73	107,95	170,44	108,04	278,47	51,44	18,47
ABD	28,41	50,01	3,54	81,96	2,45	30,24	26,54	56,77	25,19	44,37
Arjantin	1,69	20,50	5,00	27,19	50,00	6,20	14,00	20,20	1,99	9,86
Avustralya	3,49	26,00	0,02	29,51	3,50	7,00	17,50	24,50	5,19	21,18
Kanada	5,26	34,00	0,45	39,71	4,50	9,70	24,50	34,20	5,51	16,12
AB-27	15,36	135,50	5,50	156,36	47,50	117,30	25,50	142,80	13,56	9,50
Başlıca İthalatçı ülkeler	194,32	315,63	96,59	606,53	36,16	305,02	10,87	315,89	205,10	64,93
Brezilya	0,94	6,80	6,60	14,34	0,05	12,20	0,07	12,27	1,44	11,71
Çin	151,68	136,00	6,00	293,68	20,00	130,00	1,00	131,00	162,68	124,18
Orta Doğu	20,27	45,35	25,89	91,50	6,32	64,55	7,27	71,82	19,69	27,41
Kuzey Afrika	14,32	16,78	29,60	60,70	1,75	46,90	1,04	47,94	12,76	26,62
Pakistan	1,29	25,70	1,00	27,99	1,10	25,60	0,30	25,90	2,09	8,08
Güneydoğu Asya	5,81	85,00	27,50	118,31	6,94	25,77	1,19	26,96	6,44	23,88
Diğer bazı ithalatçı ülkeler	33,47	224,68	25,14	283,29	27,90	154,80	62,80	217,60	41,35	19,00
Hindistan	24,00	107,18	25,00	156,18	6,50	99,50	1,00	100,50	30,71	30,55
Rusya	7,48	78,00	0,05	85,53	17,50	40,50	37,50	78,00	7,98	10,23
Kazakistan	0,83	12,50	0,02	13,35	1,40	6,20	6,30	12,50	1,04	8,28
Ukrayna	1,16	27,00	0,07	28,23	2,50	8,60	18,00	26,60	1,63	6,14

Kaynak: USDA

Ek Tablo 2. Türkiye'de Buğday Arz ve Kullanımı (bin ton, 2018/2019-2019/2020)

	2018/2019	2019/2020
	Durum	Tahmin
Ekilen Alan (bin ha)	7.299	6.846
Verim (Üretim/Ekilen alan) (kg/ha)	2.740*	2.780*
ARZ		
Üretim	20.000	19.000
Kayıp ve ziyan	1.100	1.100*
Net üretim	18.900	17.900*
İthalat	6.467	9.845
Başlangıç stokları	3.290	3.445
Toplam arz	28.657*	31.190*
KULLANIM		
Toplam yurtiçi kullanım	18.804	21.814
Gıda	14.715	18.394*
Tohum	1.314	1.330
Yem	2.212	2.090
İhracat	7.873	7.579
Toplam kullanım	26.677	29.393
Bitiş Stokları	3.445	5.771
Stok-kullanım oranı	% 12,9	% 19,6

Kaynak: *TÜİK verilerinden TEPGE hesaplamaları

Ek Tablo 3. Türkiye Makarnalık Buğday Arz ve Kullanımı (bin ton, 2018/2019-2019/2020)

	2018/2019	2019/2020
	Durum	Tahmin
Ekilen Alan (bin ha)	1.202	1.100
ARZ		
Üretim	3.500	3.150
Kayıp	192	192
Net Üretim	3.308	2.958
İthalat	407	1.432
Başlangıç stokları	833	434
Toplam arz	4.687	4.824
KULLANIM		
Tohum	170	212
Makarna	345	431
Bulgur	700	875
İrmik	117	146
Un	318	398
Toplam Yurtiçi kullanım	1.650	2.063*
İhracat	2.603	2.654
Toplam kullanım	4.253	4.717
Bitiş Stokları	434	107
Stok-kullanım oranı	% 10,2	% 2,3

Kaynak: *TÜİK verilerinden TEPGE hesaplamaları

Ek Tablo 4. Türkiye'de Yıllar İtibariyle Buğday ve Buğday Ürünleri İhracatı (ton, 2016-2020)

Ürünler	2016	2017	2018	2019	2020
Buğday	26.503	42.014	69.643	66.579	21.252
Buğday Unu	3.532.690	3.489.624	3.308.362	3.261.823	2.260.527
Makarna	831.370	1.055.256	1.206.750	1.272.857	1.070.314
Bulgur, İrmik vb.	21.320	11.652	23.920	12.123	11.580
Büsküvi, Gofret vb.	408.087	442.936	327.021	360.659	240.742
Nişasta ve Maltlar	115	217	124	195	156
Buğday ürünleri toplamı	4.793.582	4.999.686	4.866.177	4.907.657	3.583.319
Genel Toplam	4.820.085	5.041.700	4.935.820	4.974.236	3.604.571

Kaynak: TÜİK

***Tabloda belirtilen toplam ihracat değerleri takvim yılını, denge tablosundaki (ek tablo 2) ihracat değerleri ise üretim dönemini kapsadığından farklılık göstermektedir.

Ek Tablo 5. Türkiye'de Yıllar İtibariyle Buğday ve Buğday Ürünleri İhracatı (Buğday Eşdeğeri*):(ton, 2016-2020)

Ürünler	2016	2017	2018	2019	2020
Buğday	26.503	42.014	69.643	66.579	21.252
Buğday Unu	4.906.906	4.847.088	4.595.315	4.530.672	3.139.872
Makarna	1.380.075	1.751.726	2.003.205	2.112.942	1.776.721
Bulgur, İrmik vb.	23.686	12.945	26.575	13.469	12.866
Büsküvi, Gofret vb.	355.035	385.355	284.508	313.773	209.445
Nişasta ve Maltlar	169	319	183	286	229
Buğday ürünleri toplamı	6.665.872	6.997.433	6.909.786	6.971.143	5.139.133
Genel Toplam	6.692.375	7.039.447	6.979.429	7.037.722	5.160.385

Kaynak: Tük verilerinden TEPGE hesaplamaları

* Buğday eşdeğerleri, Ek Tablo 26'da belirtilen dönüşüm katsayıları kullanılarak hesaplanmıştır.

Ek Tablo 6. Türkiye'nin Ülkelere Göre Buğday İhracatı (ton, 2016-2020)

	2016	2017	2018	2019	2020
Irak	20.747	13.614	35.264	34.769	808
İtalya	0	6.023	12.834	24.763	13.002
Hollanda	0		13.500	9.176	300
Belçika	0	4.012	5.387		4.871
Güney Kore	2.498	2.700	2.500	1.900	1.920
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti	2.161	535	1.930	346	89
Birleşik Krallık	3	3		3.997	
Azerbaycan	486	266	213	495	152
Diğer	608	1.361	2.339	309	110
Genel Toplam	26.503	42.014	69.643	66.579	21.252
Ülkeler Toplamı	25.895	40.653	67.304	66.270	21.142

Kaynak: TÜİK

Ek Tablo 7. Türkiye'nin Buğday İhracatında Ülkelerin Payları: 2016-2020 (%)

	2016	2017	2018	2019	2020
Irak	78,3	32,4	50,6	52,2	3,8
İtalya	0,0	14,3	18,4	37,2	61,2
Hollanda	0,0	32,1	13,2	0,0	1,4
Belçika	0,0	9,5	7,7	0,0	22,9
Güney Kore	9,4	6,4	3,6	2,9	9,0
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti	8,2	1,3	2,8	0,5	0,4
Birleşik Krallık	0,0	0,0	0,0	6,0	0,0
Azerbaycan	1,8	0,6	0,3	0,7	0,7
Diğer	2,3	3,2	3,4	0,5	0,5
Genel Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ülkeler Toplamı	97,7	96,8	96,6	99,5	99,5

Kaynak: TÜİK verilerinden TEPGE hesaplamaları

Ek Tablo 8. Türkiye'nin Ülkelere Göre Buğday Unu İhracatı: (ton, 2016-2020) (Takvim Yılı)

	2016	2017	2018	2019	2020
Irak	1.429.946	1.788.028	1.615.821	1.361.557	987.435
Suriye	384.840	281.125	353.887	335.595	148.864
Yemen	72.492	47.241	186.057	455.967	247.595
Angola	139.921	147.402	223.819	175.031	137.715
Benin	78.528	83.681	83.475	88.834	87.322
Madagaskar	106.527	88.357	98.594	74.171	38.680
Venezuela	643	45.027	27.331	91.307	110.607
İsrail	53.455	42.313	41.946	77.085	36.930
Filipinler	109.868	68.383	44.608	19.927	7.683
Diğer	1.156.470	898.067	632.824	582.349	457.696
Genel Toplam	3.532.690	3.489.624	3.308.362	3.261.823	2.260.527
Ülkeler Toplamı	2.376.220	2.591.557	2.675.538	2.679.474	1.802.831

Kaynak: TÜİK

Ek Tablo 9. Türkiye'nin Buğday Unu İhracatında Ülkelerin Payları: 2016-2020 (%)

	2016	2017	2018	2019	2020
Irak	40,5	51,2	48,8	41,7	43,7
Suriye	10,9	8,1	10,7	10,3	6,6
Yemen	2,1	1,4	5,6	14,0	11,0
Angola	4,0	4,2	6,8	5,4	6,1
Benin	2,2	2,4	2,5	2,7	3,9
Madagaskar	3,0	2,5	3,0	2,3	1,7
Venezuela	0,0	1,3	0,8	2,8	4,9
İsrail	1,5	1,2	1,3	2,4	1,6
Filipinler	3,1	2,0	1,3	0,6	0,3
Diğer	32,7	25,7	19,1	17,9	20,2
Genel Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ülkeler Toplamı	67,3	74,3	80,9	82,1	79,8

Kaynak: TÜİK verilerinden TEPGE hesaplamaları

Ek Tablo 10. Türkiye'nin Ülkelere Göre Makarna İhracatı: (ton, 2016-2020) (Takvim yılı)

	2016	2017	2018	2019	2020
Somali	77.140	105.149	115.098	163.972	128.961
Benin	109.299	113.839	153.010	137.372	39.254
Angola	73.088	136.146	154.430	127.403	58.547
Venezuela	2.863	21.674	64.242	129.219	173.284
Togo	37.806	61.711	85.047	75.437	49.264
Irak	53.632	59.651	77.788	59.506	48.973
Gana	26.429	49.183	64.101	75.404	53.920
Japonya	50.192	50.340	50.265	48.598	48.417
Cibuti	36.925	42.508	50.579	22.976	10.489
Diğer	363.996	415.055	392.190	432.970	459.205
Genel Toplam	831.370	1.055.256	1.206.750	1.272.857	1.070.314
Toplam	467.374	640.201	814.560	839.887	611.109

Kaynak: TÜİK

Ek Tablo 11. Türkiye'nin Makarna İhracatında Ülkelerin Payları: 2016-2020 (%)

	2016	2017	2018	2019	2020
Somali	9,3	10,0	9,5	12,9	12,0
Benin	13,1	10,8	12,7	10,8	3,7
Angola	8,8	12,9	12,8	10,0	5,5
Venezuela	0,3	2,1	5,3	10,2	16,2
Togo	4,5	5,8	7,0	5,9	4,6
Irak	6,5	5,7	6,4	4,7	4,6
Gana	3,2	4,7	5,3	5,9	5,0
Japonya	6,0	4,8	4,2	3,8	4,5
Cibuti	4,4	4,0	4,2	1,8	1,0
Diğer	43,8	39,3	32,5	34,0	42,9
Genel Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Toplam	56,2	60,7	67,5	66,0	57,1

Kaynak: TÜİK verilerinden TEPGE hesaplamaları

Ek Tablo 12. Türkiye'nin Ülkelere Göre Bisküvi-Kek-Ekmekçi Ürünleri İhracatı: (ton, 2016-2020)

	2016	2017	2018	2019	2020
ABD	5.126	5.967	4.871	7.205	6.645
Azerbaycan	7.831	9.335	7.390	7.691	4.456
Filistin	11.542	11.445	9.295	8.920	5.784
Lübnan	15.552	17.631	13.791	6.073	3.957
Suriye	22.412	26.269	16.957	11.951	3.929
Yemen	19.026	25.051	16.030	27.254	17.921
Irak	143.868	150.843	104.843	111.216	81.407
Diğer	182.731	196.396	153.843	180.351	116.642
Genel Toplam	408.087	442.936	327.021	360.659	240.742
Ülkeler Toplamı	225.356	246.541	173.177	180.308	124.100

Kaynak: TÜİK

Ek Tablo 13. Türkiye'nin Bisküvi-Kek-Ekmekçi Ürünleri İhracatında Ülkelerin Payları: 2016-2020 (%)

	2016	2017	2018	2019	2020
ABD	1,3	1,3	1,5	2,0	2,8
Azerbaycan	1,9	2,1	2,3	2,1	1,9
Filistin	2,8	2,6	2,8	2,5	2,4
Lübnan	3,8	4,0	4,2	1,7	1,6
Suriye	5,5	5,9	5,2	3,3	1,6
Yemen	4,7	5,7	4,9	7,6	7,4
Irak	35,3	34,1	32,1	30,8	33,8
Diğer	44,8	44,3	47,0	50,0	48,5
Genel Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ülkeler Toplamı	55,2	55,7	53,0	50,0	51,5

Kaynak: TÜİK verilerinden TEPGE hesaplamaları

Ek Tablo 14. Türkiye'nin Ülkelere Göre Nişasta İhracatı: (ton, 2016-2020)

	2016	2017	2018	2019	2020
Almanya	49	42	60	52	57
Çorlu Avrupa Serbest Bölgesi	4	95	4	28	13
Birleşik Krallık	11	7	9	7	10
Irak	0	5	4	14	20
BAE	0	2	4	19	5
Azerbaycan	4	1	3	7	9
ABD	4	5	5	5	4
Türkmenistan	1	23			0
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti	2	5	4	5	5
Diğer	40	32	30	58	31
Genel Toplam	115	217	124	195	156
Ülkeler Toplamı	75	185	94	137	125

Kaynak: TÜİK

Ek Tablo 15. Türkiye'nin Nişasta İhracatında Ülkelerin Payları: 2016-2020 (%)

	2016	2017	2018	2019	2020
Almanya	42,7	19,4	48,2	26,9	36,8
Çorlu Avrupa Serbest Bölgesi	3,5	43,8	3,2	14,4	8,7
Birleşik Krallık	9,4	3,4	7,4	3,8	6,6
Irak	0,2	2,4	3,0	7,0	13,0
BAE	0,1	0,9	3,6	9,7	3,4
Azerbaycan	3,2	0,3	2,7	3,5	6,0
ABD	3,8	2,2	4,1	2,7	2,6
Türkmenistan	0,6	10,4	0,0	0,0	0,0
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti	1,9	2,5	3,4	2,4	3,4
Diğer	34,6	14,6	24,3	29,6	19,7
Genel Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ülkeler Toplamı	65,4	85,4	75,7	70,4	80,3

Kaynak: TÜİK verilerinden TEPGE hesaplamaları

Ek Tablo 16. Türkiye'nin Ülkelere Göre Bulgur-İrmik İhracatı: (ton, 2016-2020)

	2016	2017	2018	2019	2020
Irak	7.184	9.676	21.183	10.553	10.448
Katar	4.584	6	2	5	2
Kuveyt	2.771	15	13	8	8
BAE	1.690	23	45	37	14
Belçika	370	222	381	206	276
Suriye	8	42	1.225	155	10
Mersin Serbest Bölge	609	279	134	230	130
Almanya	278	249	124	53	107
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti	150	177	136	160	118
Diğer	3.674	963	677	717	467
Genel Toplam	21.320	11.652	23.920	12.123	11.580
Ülkeler Toplamı	17.646	10.689	23.243	11.406	11.114

Kaynak: TÜİK

Ek Tablo 17. Türkiye'nin Bulgur-İrmik İhracatında Ülkelerin Payları: 2016-2020 (%)

	2016	2017	2018	2019	2020
Irak	33,7	83,0	88,6	87,1	90,2
Katar	21,5	0,1	0,0	0,0	0,0
Kuveyt	13,0	0,1	0,1	0,1	0,1
BAE	7,9	0,2	0,2	0,3	0,1
Belçika	1,7	1,9	1,6	1,7	2,4
Suriye	0,0	0,4	5,1	1,3	0,1
Mersin Serbest Bölge	2,9	2,4	0,6	1,9	1,1
Almanya	1,3	2,1	0,5	0,4	0,9
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti	0,7	1,5	0,6	1,3	1,0
Diğer	17,2	8,3	2,8	5,9	4,0
Genel Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ülkeler Toplamı	82,8	91,7	97,2	94,1	96,0

Kaynak: TÜİK verilerinden TEPGE hesaplamaları

Ek Tablo 18. Türkiye'de Yıllar İtibariyle Buğday ve Buğday Ürünleri İthalatı: (ton, 2019-2020)

Ürünler	2016	2017	2018	2019	2020
Buğday	4.225.784	4.990.864	5.781.059	9.801.827	6.816.589
Buğday Unu	67.564	105.888	14.547	12.769	9.389
Makarna	3.384	4.289	3.648	4.593	2.988
Bulgur, İrmik vb.	61	4	106	13.347	207
Büsküvi, Gofret vb.	20.867	20.640	12.011	10.815	10.546
Nişasta ve Maltlar	10.144	12.699	11.446	11.528	10.729
Buğday ürünleri toplamı	102.020	143.520	41.758	53.053	33.859
Genel Toplam	4.327.804	5.134.384	5.822.817	9.854.880	6.850.449

Kaynak: TÜİK

*Tabloda belirtilen toplam ithalat değerleri takvim yılını, denge tablosundaki (ek tablo 2) ithalat değerleri ise üretim dönemini kapsadığından farklılık göstermektedir.

Ek Tablo 19. Türkiye'de Yıllar İtibariyle Buğday ve Buğday Ürünleri İthalatı (Buğday Eşdeğeri*): (ton, 2016-2020)

Ürünler	2016	2017	2018	2019	2020
Buğday	4.225.784	4.990.864	5.781.059	9.801.827	6.816.589
Buğday Unu	93.846	147.079	20.206	17.736	13.042
Makarna	5.617	7.120	6.055	7.625	4.961
Bulgur, İrmik vb.	67	4	117	14.829	229
Büsküvi, Gofret vb.	18.155	17.957	10.449	9.409	9.175
Nişasta ve Maltlar	14.912	18.668	16.826	16.946	15.772
Buğday ürünleri toplamı	132.597	190.828	53.654	66.545	43.179
Genel Toplam	4.358.382	5.181.692	5.834.714	9.868.373	6.859.768

Kaynak: TÜİK

*Buğday Eşdeğerleri TÜİK verilerinden Ek Tablo 24'te belirtilen katsayılar kullanılarak hesaplanmıştır.

Ek Tablo 20. Dış Ticaret Verilerinde Kullanılan Buğday ve Buğday Ürünleri GTIP Kodları

Gtup	Ürün	Ürün grubu
110811001000	Buğday nişastası (torba içinde)	Nişasta
110811009000	Buğday nişastası (diğer şekilde)	Nişasta
190211000011	Makarna; pişirilmemiş, yumurta, makarnalık buğday unu ve irmiği içeren	Makarna
190211000019	Makarna; pişirilmemiş, yumurta içeren (doldurulmamış) diğer	Makarna
190219100000	Makarna; pişirilmemiş, ekmeklik buğday unu/irmiği içermeyen (doldurulmamış)	Makarna
190219900011	Makarna; pişirilmemiş, sebzele olanlar (doldurulmamış)	Makarna
190219900012	Makarna; pişirilmemiş, sade olanlar (doldurulmamış)	Makarna
190219900013	Fenilketonüri hastaları için düşük proteinli makarna	Makarna
190219900019	Makarna; pişirilmemiş (doldurulmamış) diğer	Makarna
190220100000	Makarna (doldurulmuş) balık, yumuşakça, kabuklu hayvan vb. oranı>% 20	Makarna
190220301000	Makarna (doldurulmuş); et ve sakatat oranı > % 20	Makarna
190220309000	Makarna (doldurulmuş); sosis vb. oranı > % 20	Makarna
190220910000	Makarna (pişirilmiş, doldurulmuş, diğer)	Makarna
190220990000	Makarna (doldurulmuş); diğer	Makarna
190230100000	Makarna; kurutulmuş	Makarna
190230900000	Makarna; diğer	Makarna
190240100000	Kuskus; hazırlanmamış	Makarna
190240900000	Kuskus; diğer	Makarna
190510000000	Gevrek ekmek	Bisküvi
190520100000	Zencefilli ekmek vb. (sakkaroz oranı<% 30)	Bisküvi
190520300000	Zencefilli ekmek vb. (% 30 =<sakkaroz oranı<% 50)	Bisküvi
190520900000	Zencefilli ekmek vb. (sakkaroz oranı =>% 50)	Bisküvi
190531110000	Tatlı bisküviler (gofretler çikolata/kakao içeren, ambalajlı=<85 gr)	Bisküvi
190531190000	Tatlı bisküviler (gofretler çikolata/kakao içeren, diğer)	Bisküvi
190531300000	Tatlı bisküviler (katı süt yağı =>% 8)	Bisküvi
190531910000	Çift katlı doldurulmuş bisküviler	Bisküvi
190531990013	Fenilketonüri hastaları için düşük proteinli bisküvi	Bisküvi
190531990019	Diğer tatlı bisküviler	Bisküvi
190532050000	Gofret ve waffle (ağırlık itibariyle % 10'dan fazla su olan)	Bisküvi
190532110000	Gofret ve waffle (çikolata/kakao içeren, ambalajlı=<85 gr)	Bisküvi
190532190000	Waffle ve gofretler (çikolata/kakao içeren, diğer)	Bisküvi
190532910000	Waffle ve gofretler (tuzlanmış)	Bisküvi
190532990011	Fenilketonüri hastaları için düşük proteinli gofret ve waffle	Bisküvi
190532990019	Waffle ve gofretler; diğer	Bisküvi
190540100000	Gevrekler	Bisküvi
190540900000	Kızartılmış ekmek ve diğer kızartılmış mamuller	Bisküvi
190590100000	Mayasız ekmek (matzos)	Bisküvi

Ek Tablo 20. Dış Ticaret Verilerinde Kullanılan Buğday ve Buğday Ürünleri GTIP Kodları (devam)

190590200013	Mühür güllacı	Bisküvi
190590200019	Güllaç, pirinç kağıdı benzeri ürünler	Bisküvi
190590300000	Ekmekçi mamulleri; bal, yumurta, peynir/meyvesiz; şeker, katı yağ =<% 5	Bisküvi
190590450000	Bisküviler	Bisküvi
190590550000	Ekmekçi mamulleri; aromalı/tuzlu ürünler	Bisküvi
190590600011	Baklava	Bisküvi
190590600012	Kadayıf	Bisküvi
190590600013	Pasta	Bisküvi
190590600014	Kek	Bisküvi
190590600015	Fenilketonüri hastaları için düşük proteinli kurabiye; ilave tatlandırıcı madde içerenler	Bisküvi
190590600016	Fenilketonüri hastaları için düşük proteinli beze; ilave tatlandırıcı madde içerenler	Bisküvi
190590600019	İlave tatlandırıcı içeren diğer ekmekçi mamullüleri; ilave tatlandırıcı madde içerenler	Bisküvi
190590900011	Şeker hastaları için glüten ekmeği; ilave tatlandırıcı madde içermeyen	Bisküvi
190590900012	Fenilketonüri hastaları için düşük proteinli ekmek; ilave tatlandırıcı madde içermeyen	Bisküvi
190590900019	Diğer ekmekçilik mamulleri; ilave tatlandırıcı madde içermeyen	Bisküvi
110311100000	Makarnalık buğdayın (durum buğday) öğütülmesinden elde edilen küçük parçalar ve kaba un	Bulgur-irmik
110311900000	Adi ve kaplıca (kızıl) buğdayın öğütülmesinden elde edilen küçük parçalar ve kaba un	Bulgur-irmik
110100110000	Makarnalık (durum) buğday unu	Un
110100150000	Adi ve kaplıca (kızıl) buğday unu	Un
110100900000	Mahlut unu	Un
100111000000	Makarnalık buğday (durum buğdayı); tohumluk	Buğday ve mahlut
100119000000	Makarnalık buğday (durum buğdayı); tohumluk olmayan	Buğday ve mahlut
100191100000	Kaplıca (kızıl) buğday; tohumluk	Buğday ve mahlut
100191200011	Adi buğday; tohumluk	Buğday ve mahlut
100191200012	Mahlut; tohumluk	Buğday ve mahlut
100191900000	Tohumluk diğer buğdaylar	Buğday ve mahlut
100199000011	Adi buğday; tohumluk olmayan	Buğday ve mahlut
100199000012	Mahlut; tohumluk olmayan	Buğday ve mahlut
100199000013	Kaplıca (kızıl) buğday; tohumluk olmayan	Buğday ve mahlut

Ek Tablo 21. Türkiye Buğday Fiyatları (TL/kg)

Yıllar	Üretici Fiyatı 1/	AKS Buğday TMO Alım Fiyatı 2/	Makarnalık Buğday TMO Alım Fiyatı 2/	Borsa Fiyatı 3/
2011	0,58	0,61	0,64	0,65
2012	0,60	0,67	0,71	0,67
2013	0,66	0,72	0,77	0,76
2014	0,74	-	-	0,80
2015	0,78	0,86	0,98	0,88
2016	0,80	0,91	1,00	0,97
2017	0,88	0,94	1,00	1,03
2018	0,96	1,05	1,10	1,00
2019	1,21	1,35	1,45	1,54
2020	1,46	1,65	1,80	1,82

1/ TÜİK

2/ TMO

3/ 2011-2015 yılları arası TMO verileri – 2016-2020 TOBB ortalama borsa verileri

4/ Üretici fitları sekiz aylık, borsa fiyatları onbir aylık fiyat ortalamasıdır.

Ek Tablo 22. Buğday Ürünlerinin Perakende Fiyatları: (TL/kg, 2016/17-2020/21 Piyasa Yılları)

	Haziran	Temmuz	Agustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	PY Ortalaması	Değişim %
EKMEK														
2016/17	3,84	3,85	3,86	3,88	3,89	3,89	3,89	3,93	3,97	4,00	4,01	4,07	3,92	8,00
2017/18	4,11	4,11	4,12	4,12	4,14	4,19	4,20	4,34	4,42	4,44	4,45	4,50	4,26	9,00
2018/19	4,52	4,55	4,66	4,87	4,93	4,96	4,97	5,00	5,06	5,07	5,11	5,38	4,92	15,00
2019/20	5,49	5,57	5,60	5,62	5,69	5,75	5,80	6,04	6,08	6,10	6,19	6,21	5,84	19,00
2020/21	6,23	6,25	6,35	6,53	6,75								6,42	10,00
UN														
2016/17	2,95	2,96	2,94	2,95	2,92	2,93	2,96	3,01	2,99	2,99	3,08	3,10	2,98	5,00
2017/18	3,08	3,12	3,13	3,14	3,14	3,15	3,13	3,04	3,12	3,12	3,16	3,10	3,12	5,00
2018/19	3,16	3,17	3,22	3,46	3,73	4,03	4,08	3,51	3,50		3,61	3,59	3,55	14,00
2019/20	3,62	3,68	3,70	3,68	3,70	3,76	3,94	3,95	4,14	4,19	4,32	4,40	3,92	10,00
2020/21	4,43	4,41	4,44	4,50	4,67								4,49	14,00
BULGUR														
2016/17	2,95	2,98	2,97	2,94	2,98	2,98	2,99	3,04	3,09	3,12	3,13	3,12	3,02	4,00
2017/18	3,11	3,14	3,13	3,17	3,23	3,26	3,29	3,20	3,21	3,21	3,20	3,20	3,20	6,00
2018/19	3,21	3,28	3,34	3,47	3,65	3,92	3,94	3,70	3,88	3,92	3,98	4,09	3,70	16,00
2019/20	4,26	4,34	4,39	4,48	4,65	4,75	4,91	4,95	4,94	4,97	5,17	5,29	4,76	29,00
2020/21	5,35	5,09	5,16	5,35	5,40								5,27	11,00
MAKARNA														
2016/17	2,98	3,04	2,99	2,96	3,09	3,05	3,04	3,05	3,07	3,08	3,14	3,14	3,05	3,00
2017/18	3,09	3,14	3,17	3,20	3,24	3,25	3,24	3,09	3,16	3,23	3,27	3,23	3,19	5,00
2018/19	3,35	3,45	3,48	3,58	3,83	3,92	3,83	3,66	3,66	3,74	3,82	3,96	3,69	16,00
2019/20	4,11	4,32	4,40	4,45	4,59	4,70	4,74	4,81	4,85	4,92	4,98	5,08	4,66	26,00
2020/21	5,17	5,22	5,30	5,29	5,35								5,27	13,00
BİSKÜVİ														
2016/17	7,29	7,32	7,33	7,33	7,29	7,30	7,39	7,51	7,54	7,64	7,75	7,77	7,46	6,00
2017/18	7,82	8,07	8,27	8,35	8,42	8,41	8,50	8,43	8,52	8,53	8,56	8,57	8,37	12,00
2018/19	8,65	8,85	8,94	9,66	10,07	10,12	10,25	9,96	10,31	10,42	10,64	11,00	9,90	18,00
2019/20	11,15	11,16	11,20	11,27	11,30	11,49	11,68	11,80	11,95	12,08	12,17	12,22	11,62	17,00
2020/21	12,55	12,86	13,17	13,26	13,30								13,03	12,00

Kaynak: TÜİK

Ek Tablo 23. Buğday İhraç Fiyatları: (\$/ton, 2005-2020)

Yıllar	Arjantin Up River fob	US Hard Red Winter	US Soft Red Winter
2005	130	158	136
2006	158	200	158
2007	247	264	235
2008	281	345	269
2009	219	236	186
2010	252	241	228
2011	307	330	287
2012	296	327	294
2013	328	322	276
2014	304	303	245
2015	226	234	208
2016	195	196	176
2017	186	178	211
2018	228	240	204
2019	228	219	211
2020 Ocak	223	237	248
2020 Şubat	240	230	240
2020 Mart	242	224	227
2020 Nisan	246	235	229
2020 Mayıs	239	224	212
2020 Haziran	241	217	201
2020 Temmuz	243	219	208
2020 Ağustos	240	221	208
2020 Eylül	245	246	220
2020 Ekim	256	268	240
2020 Kasım	260	275	250
2020 Aralık	186	178	211

Kaynak: Fao International Prices

Ek Tablo 24. Buğday Dönüşüm Katsayıları

Güp Kodu	Ürün	Ürün grubu	Dönüşüm katsayıları
110811001000	Buğday nişastası (torba içinde)	Nişasta	1,47
110811009000	Buğday nişastası (diğer şekilde)	Nişasta	1,47
190211000011	Makarna; pişirilmemiş, yumurta, makarnalık buğday unu ve irmiği içeren	Makarna	1,23
190211000019	Makarna; pişirilmemiş, yumurta içeren (doldurulmamış) diğer	Makarna	1,23
190219100000	Makarna; pişirilmemiş, ekmeklik buğday unu/irmiği içermeyen (doldurulmamış)	Makarna	1,23
190219900011	Makarna; pişirilmemiş, sebzeli olanlar (doldurulmamış)	Makarna	1,23
190219900012	Makarna; pişirilmemiş, sade olanlar (doldurulmamış)	Makarna	1,23
190219900013	Fenilketonüri hastaları için düşük proteinli makarna	Makarna	1,28
190219900019	Makarna; pişirilmemiş (doldurulmamış) diğer	Makarna	1,23
190220100000	Makarna (doldurulmuş) balık, yumuşakça, kabuklu hayvan vb. oranı > % 20	Makarna	1,16
190220301000	Makarna (doldurulmuş); et ve sakatat oranı > % 20	Makarna	1,16
190220309000	Makarna (doldurulmuş); sosis vb. oranı > % 20	Makarna	1,16
190220910000	Makarna (pişirilmiş, doldurulmuş, diğer)	Makarna	0,41
190220990000	Makarna (doldurulmuş); diğer	Makarna	1,16
190230100000	Makarna; kurutulmuş	Makarna	1,23
190230900000	Makarna; diğer	Makarna	0,66
190240100000	Kuskus; hazırlanmamış	Makarna	0,66
190240900000	Kuskus; diğer	Makarna	0,66
190510000000	Gevrek ekmek	Bisküvi	1,23
190520100000	Zencefilli ekmek vb. (sakkaroz oranı < % 30)	Bisküvi	0,44
190520300000	Zencefilli ekmek vb. (% 30 =< sakkaroz oranı < % 50)	Bisküvi	0,44
190520900000	Zencefilli ekmek vb. (sakkaroz oranı => % 50)	Bisküvi	0,44
190531110000	Tatlı bisküviler (gofretler çikolata/kakao içeren, ambalajlı =< 85 gr)	Bisküvi	1,07
190531190000	Tatlı bisküviler (gofretler çikolata/kakao içeren, diğer)	Bisküvi	1,07
190531300000	Tatlı bisküviler (katı süt yağı => % 8)	Bisküvi	1,07
190531910000	Çift katlı doldurulmuş bisküviler	Bisküvi	1,07
190531990013	Fenilketonüri hastaları için düşük proteinli bisküvi	Bisküvi	1,07
190531990019	Diğer tatlı bisküviler	Bisküvi	1,07
190532050000	Gofret ve waffle (ağırlık itibarıyla % 10'dan fazla su olan)	Bisküvi	1,07
190532110000	Gofret ve waffle (çikolata/kakao içeren, ambalajlı =< 85 gr)	Bisküvi	1,07
190532190000	Waffle ve gofretler (çikolata/kakao içeren, diğer)	Bisküvi	1,07
190532910000	Waffle ve gofretler (tuzlanmış)	Bisküvi	1,07
190532990011	Fenilketonüri hastaları için düşük proteinli gofret ve waffle	Bisküvi	1,07
190532990019	Waffle ve gofretler; diğer	Bisküvi	1,07
190540100000	Gevrekler	Bisküvi	1,03
190540900000	Kızartılmış ekmek ve diğer kızartılmış mamuller	Bisküvi	1,03
190590100000	Mayasız ekmek (matzos)	Bisküvi	1,07
190590200013	Mühür güllacı	Bisküvi	1,07
190590200019	Güllaç, pirinç kağıdı benzeri ürünler	Bisküvi	1,07
190590300000	Ekmekçi mamulleri; bal, yumurta, peynir/meyvesiz; şeker, katı yağ =< % 5	Bisküvi	0,77

Buğday**TEPGE**

190590450000	Bisküviler	Bisküvi	1,07
190590550000	Ekmekçi mamulleri; aromalı/tuzlu ürünler	Bisküvi	0,77
190590600011	Baklava	Bisküvi	0,77
190590600012	Kadayıf	Bisküvi	0,77
190590600013	Pasta	Bisküvi	1,07
190590600014	Kek	Bisküvi	1,07
190590600015	Fenilketonüri hastaları için düşük proteinli kurabiye; ilave tatlandırıcı madde içerenler	Bisküvi	1,07
190590600016	Fenilketonüri hastaları için düşük proteinli beze; ilave tatlandırıcı madde içerenler	Bisküvi	1,07
190590600019	İlave tatlandırıcı içeren diğer ekmekçi mamullüleri; ilave tatlandırıcı madde içerenler	Bisküvi	0,77
190590900011	Şeker hastaları için glüten ekmeği; ilave tatlandırıcı madde içermeyen	Bisküvi	1,23
190590900012	Fenilketonüri hastaları için düşük proteinli ekmek; ilave tatlandırıcı madde içermeyen	Bisküvi	1,07
190590900019	Diğer ekmekçilik mamulleri; ilave tatlandırıcı madde içermeyen	Bisküvi	0,77
110311100000	Makarnalık buğdayın (durum buğday) öğütülmesinden elde edilen küçük parçalar ve kaba un	Bulgur-irmik	1,11
110311900000	Adi ve kaplıca (kızıl) buğdayın öğütülmesinden elde edilen küçük parçalar ve kaba un	Bulgur-irmik	1,11
110100110000	Makarnalık (durum) buğday unu	Un	1,39
110100150000	Adi ve kaplıca (kızıl) buğday unu	Un	1,39
110100900000	Mahlut unu	Un	1,17
100111000000	Makarnalık buğday (durum buğdayı); tohumluk	Buğday ve mahlut	1,00
100119000000	Makarnalık buğday (durum buğdayı); tohumluk olmayan	Buğday ve mahlut	1,00
100191100000	Kaplıca (kızıl) buğday; tohumluk	Buğday ve mahlut	1,00
100191200011	Adi buğday; tohumluk	Buğday ve mahlut	1,00
100191200012	Mahlut; tohumluk	Buğday ve mahlut	0,80
100191900000	Tohumluk diğer buğdaylar	Buğday ve mahlut	1,00
100199000011	Adi buğday; tohumluk olmayan	Buğday ve mahlut	1,00
100199000012	Mahlut; tohumluk olmayan	Buğday ve mahlut	0,80
100199000013	Kaplıca (kızıl) buğday; tohumluk olmayan	Buğday ve mahlut	1,00

Kaynak: TEPGE

KAYNAKLAR

USDA, <https://apps.fas.usda.gov/psdonline/app/index.html#/app/advQuery>

TÜİK, <http://www.tuik.gov.tr>

TMO, <http://www.tmo.gov.tr/>

TOBB, https://borsa.tobb.org.tr/fiyat_urun_1.php

FAO, <http://www.fao.org/giews/food-prices/tool/public/#/dataset/international>

Durum ve Tahmin
BUĞDAY
2020

TEPGE YAYIN NO: 329
ISBN: 978-605-7599-58-2

TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ
TEPGE

<http://www.tepge.gov.tr>

Eskişehir yolu 9.km
Lodumlu/Ankara

Telefon: 0 312 287 58 33
Faks: 0 312 287 54 58

